

Ökológiai és faunisztikai adatok Magyarország pöszörlegyeinek ismeretéhez (Diptera: Bombyliidae)

TÓTH SÁNDOR

Magyarország *Bombyliidae* faunájáról önálló tanulmány még nem jelent meg. A reájuk vonatkozó első adatokat a *Fauna Regni Hungariae*-ban találjuk (THALHAMMER, 1899), ahol a szerző irodalmi adatok és saját gyűjteménye alapján 55 fajt sorol fel hazánk mai területéről. Fajonként átlagosan 2–3 lelőhelyet említ meg, 6 faj esetében csupán a közönséges „*communis*” megjegyzés szerepel. Élete végefelé a magángyűjteményének katalógusában (kéziratban) a *Fauna Regni Hungariae*-ban nem szereplő 4 újabb faj található. Vagyis ebből az időből 59 *Bombyliidae* faj magyarországi előfordulására van adatunk. THALHAMMER gyűjteménye halála után a budapesti Természettudományi Múzeumba került. Sajnos a gyűjtemény 1956-ban az Állattárban elégett. Így a meghatározások helyessége nem ellenőrizhető. Tekintettel azonban arra, hogy túlnyomóan nagyobb termetű és többségében nehézség nélkül meghatározható fajról van szó, adatait elfogadhatjuk és alapvetőnek tartjuk, Figyelembe véve természetesen az elnevezésekben időközben bekövetkezett változásokat.

A THALHAMMER munkássága óta eltelt időszak nem hozott lényeges változásokat hazánk *Bombyliidae* faunájának ismerete terén. Szórványos adatokat közölt BARTAL (1906), ENGEL (1938), PILLICH (1911, 1914) és MIHÁLYI (1953). A század első felében az Állattárban a THALHAMMER gyűjteményen kívül az összegyűlt *Bombyliidae* anyag feldolgozására nem került sor. Így az 1956-ban elégett gyűjteményről lényegében semmit sem tudunk.

Az utóbbi időben a szerző foglalkozott Magyarországon pöszörlegyekkel. Eredményeiről kisebb közleményekben (TÓTH, 1964, 1966, 1973, 1974) számolt be. Ezekben hazánk területére 4 új fajt, illetve változatot közölt. Ezzel a Magyarországról kimutatott fajok száma a korábbi 59-ről 62-re, a változatok száma pedig 1-ről 3-ra emelkedett.

Az elpusztult gyűjtemények pótlására az 1950-es évek végén megindított intenzív gyűjtések következtében viszonylag nagy *Bombyliidae* anyag gyűlt össze az Állattárban, zömmel MIHÁLYI F., TÓTH S. és ZSIRKÓ G. munkássága eredményeként. Az Állattár *Bombyliidae* gyűjteményének jelenlegi példányszáma 2300. A gyűjtemény 53 fajt, illetve változatot tartalmaz, melyek között az előzőkhöz képest 3 új talál-

ható. Az anyag feldolgozására MIHÁLYI F. felkérése alapján a szerző vállalkozott.

Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy az Állattár *Bombyliidae* gyűjteménye korántsem jelenti a jelenlegi teljes magyarországi anyagot. Ha példányszámra nem is, de fajsámra jelentős anyag van még:

– A zirci Bakonyi Természettudományi Múzeumban (csak a Bakony vidékéről származó állatok).

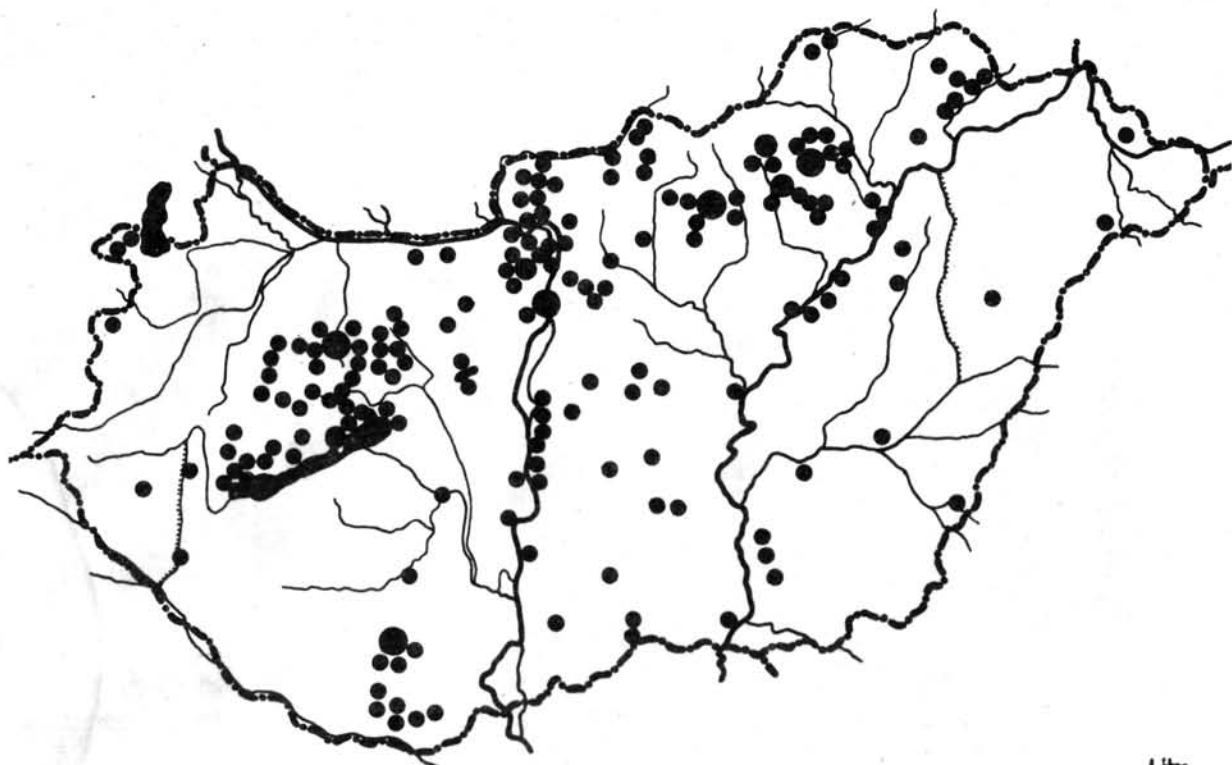
– A szerző saját gyűjteményében.

– A gyöngyösi Mátra Múzeumban és egyéb vidéki múzeumokban, valamint amatőr entomológusok gyűjteményében (ez utóbbiak sajnos nehezen hozzáférhetők).

A fentiekben vázolt és hozzáférhető gyűjtemények feldolgozásának eredményeként Magyarország területéről 66 *Bombyliidae* faj és 3 változat előfordulását tekinthetjük igazoltnak. Ez a szám a továbbiakban valószínűleg már nem emelkedik lényegesen.

Ennek ellenére a *Bombyliidae* fauna kutatása a jövőben is indokolt. A faunakutatás ugyanis távolról sem jelenti csupán az adott területen előforduló fajok kimutatását. Sokat lehet még tenni a fajok elterjedési körülményeinek, dominancia viszonyának vagy pl. ökológiai igényeinek kiderítése érdekében. Feltétlenül ide kívánczik annak megjegyzése, hogy a gyűjtések az elmúlt 20 év során az ország egyes vidékein nagyon eltérőek voltak. A mellékelt térképvázlat (1. ábra) jól érzékelteti ezt a tényt. Vannak viszonylag nagyon alaposan kutatott területek (Budapest környéke, némelyik hegyvidék), viszont nagy kiterjedésű tájakról (Kisalföld, a Tiszántúl egyes részei, Somogy megye stb.) úgyszólván egyáltalán nincsenek adatok. Az eddigi gyűjtések során az országnak közel 300 pontjáról került elő *Bombyliidae* példány. A térképvázlaton lehetetlen volt az összes lelőhelyet feltüntetni, mivel gyakran néhány km²-es körzetben több gyűjtőpont is van. Ilyen esetekben a nagyobb körrel való jelölést alkalmaztam. További feladat lehetne tehát az eddig kevésbé gyűjtött területek *Bombyliidae* faunájának feltérképezése.

Azoknál a fajoknál, melyeknél kellő számú adat áll rendelkezésre, érdemesnek látszott a repülési idő grafikonjának megszerkesztése is, annak ellenére, hogy ezek még nem tökéletesek, további rendszeres gyűjtőmunkával némelyik fajnál többé-kevésbé módosulhatnak.

1. ábra.

1. ábra: Bombyliidae gyűjtőhelyek elhelyezkedése Magyarországon. A nagyobb körök több, egymáshoz közelálló gyűjtőpontot foglalnak magukba.

Abb. 1: Die Fundorte der Bombyliiden in Ungarn. Die größeren Kreise enthalten mehrere, zueinander nahe liegende Sammelpunkte.

MENNYISÉGI VISZONYOK

Hazai Dipteráink dominancia viszonyaival keveset foglalkoztak. Erre a legtöbb *Diptera* családnál tulajdonképpen nincs is meg a reális lehetőség. Főleg azért, mert a gyűjtött anyagnak általában csak egy részét preparálták, főleg a közönségesnek vélt állatok nagy részét feldolgozás nélkül eldobták. Ez alól bizonyos mértékig kivételt képez az Állattár, a Bakonyi Természettudományi Múzeum és a szerző *Bombyliidae* gyűjteménye. Ezért lényegében elvégezhető a hazai anyag mennyiségi vizsgálata, mely természetesen csak hozzávetőleges adatokat szolgáltat az egyes fajok gyakoriságára vonatkozólag. Az irodalmi adatoknál mennyiségi viszonyok általában nem értékelhetők, mivel a darabszámokat rendszerint nem közlik. Ezért csak 62 faj (illetve változat) mennyiségi viszonyait ismertetjük.

A 62 fajhoz tartozó mennyiségileg értékelhető *Bombyliidae* anyag (néhány közönséges fajnál 2–3 darabbal kerekítve) 3400 példányból áll. Jelentősebb számban az alábbi fajok szerepelnek az anyagban (zárójelben az összpéldányszámból való %-os részesedési arány) (2. ábra):

Hemipenthes morio L. (19,86%)
Bombylius major L. (12,65%)
Bombylius discolor MIK. (9,26%)
Bombylius ater SCOP. (7,81%)
Bombylius medius L. (6,62%)
Conophorus virescens FABR. (5,65%)
Villa hottentotta L. (5,51%)
Lomatia sabaea FABR. (5,21%)
Bombylius filmbriatus MEIG. (4,6%)
Bombylius fulvescens WIED. (1,91%)

E 10 faj teszi ki a teljes anyag 87,9%-át. Ezzel ellentétben az alábbi fajokból csupán egyetlen bizonyító példány van birtokunkban:

Toxophora maculata ROSSI
Dischistus unicolor LOEW
Bombylius canescens MIK.
Lomatia erinnyis LOEW
Anthrax aethiops FABR.

Valamennyi faj százalékos részesedési arányát kiszámítottam. Ezt az értéket az egyes fajokkal kapcsolatos ökológiai megjegyzéseknél közlöm.

A gyűjtők nevének rövidítései

A névrövidítés csak azon gyűjtők esetében indokolt, akik jelentősebb *Bombyliidae* anyagot gyűjtöttek. A csak egy-két esetben szereplő gyűjtők nevét a tételes adatfelsorolásnál rövidítés nélkül kiírjuk. A rövidítések az alábbiak:

B = Bajári E.
 Be = Bezsilla L.
 D = Draskovits Á.
 E. jr. = Endrődy jr. S.
 E = Erdős J.
 G = Gozmány L.
 H = Horvatovich S.
 J = Jermi T.
 K = Kaszab Z.
 L = Liphay B.
 M = Mihályi F.
 Mó = Móczár L.
 P = Papp J.
 R = Reskovits M.
 S = Soós Á.

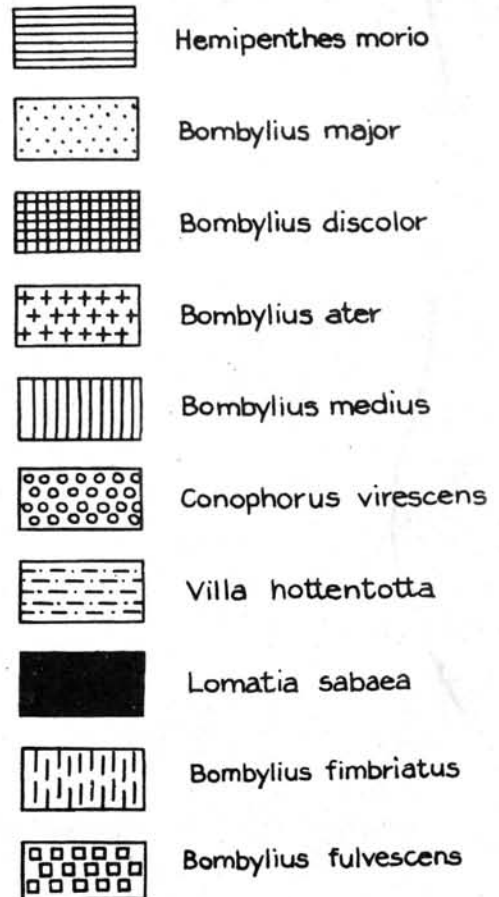
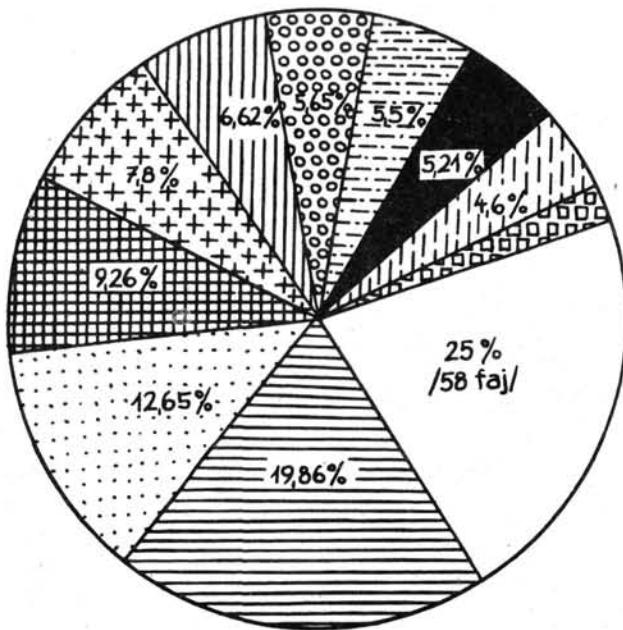
Só = Sólymosné
 Szé = Székessy V.
 Sző = Szőcs J.
 T = Tóth S.
 U = Újhelyi S.
 V = Vajdáné
 Zs = Zsirkó G.

E helyen fejezem ki köszönetemet a gyűjtők fáradtságos munkájáért, amivel nagymértékben hozzájárultak tanulmányom elkészüléséhez.

A továbbiakban a fajokra vonatkozó, túlnyomórészt saját megfigyeléseimen alapuló ökológiai adatok, majd az elterjedési viszonyok ismertetése, valamint a lelőhelyadatok tételes felsorolása következik.

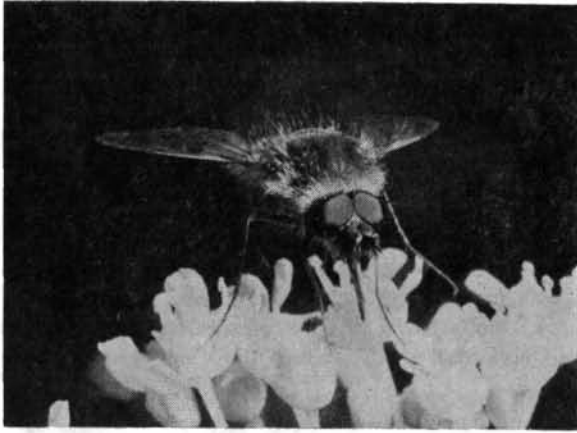
Conophorus virescens FABRICIUS, 1787

Május–júniusban reptül. Magyarországon az eddigi gyűjtések alapján rajzasi maximuma május harmadik dekádjára tehető (4. ábra). A repülési idő grafikonján kérdőjelesen szerepel augusztus második dekádjá (Magyargéc, 1957. VIII. 17., Liphay). Ez az adat valószínűleg téves cédulázásra vezethető vissza, így csak feltételesen fogadhatjuk el. Hazánkban gya-

2. ábra: A leggyakoribb Bombyliidae fajok részesedési aránya.

Abb. 2: Die Anteilquote der häufigsten Bombyliidae-Arten.

3. ábra: *Conophorus virescens* FABR.
Abb. 3: *Conophorus virescens* FABR.

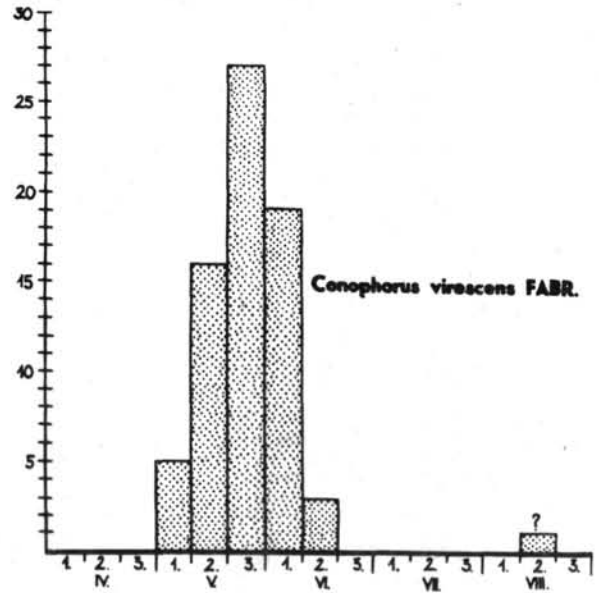
kori, helyenként közönséges, tömegesen előforduló faj. A sík-, a domb- és a hegyvidéken egyaránt megtalálható. Az Alföld egyes részein gyakoribbnak látszik. A vizsgált *Bombyliidae* anyagból való részesedési aránya, 5,65%, ezzel a 6. helyen áll. Legnagyobb mennyiségben a *Lepidium draba* virágán gyűjthető, de kedveli a *Caltha palustris*-t és a *Ranunculus* fajokat is. Táplálkozás céljából letelepszik a virágra.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Communis (Fauna Regni Hung. = F. R. H.), Kalocsa (Engel, 1938), Kiskunfélegyháza (Bartal), Simontornya (Pillich).
Megvizsgált anyag:

Bakony: Cuha-völgy, Kardosrét (1972. V. 25., T.) Bakony: Bakonypölöske (1962. V. 29., P.), Balatonkenese (1972. V. 21., T.), Bakony: Gyulafirátót: Halastó környéke (1971. V. 12., V. 18., T.), Gyulafirátót: Répa-völgy (1969. V. 24., Hadnagy), Bakony: Tapolcafő: Kalapács-ér, égerliget (1972. V. 23., T.), Bakony: Tihany (1970. VI. 5., M., 1960. V. 26.–VI. 2., M.), Tihany: Füredi-öböl (1958. V. 14., V. 15., E. jr. 1970. VI. 5., M.), Tihany: Külső-tó (1958. V. 14., V. 15., E., 1970. VI. 5., M., 1958. VI. 4., Zs.), Bakony: Veszprém: Látó-hegy (1962. VII. 2., Csellényi), Veszprém: Séd (1957. VI. 4., P.), Vértes: Kőhányás (1961. V. 11., S.), Bakony: Zalaszántó: Tátika (1957. VI. 10., K.), Bakony: Zirc (1970. VI. 7., T.), Budapest: Budatétény (1961. V. 4., V. 10., M.), Budapest: Gellért-hegy (1957. V. 16., M.), Budapest: Hármashatár-hegy (1957. VI. 1., Sz.), Budapest: Sas-hegy (1958. V. 27., Szé.), Bükkábrány (1959. V. 18.), Csákvár (1959. V. 26., 1961. V. 12., V. 25., M.) Csepel: Nosztori-völgy (1972. VI. 5., T.), Derekegyháza (1963. VI. 5–6., S.), Diósvizsló (1959. V. 20., M.), Dömsöd: Apajpuszta (1958. V. 22., Zs.), Fót: Somlyó-hegy (1960. VI. 1., M.), Hejőbába (1964. V. 14., V. 20., VI. 5., VI. 11., T.), Hejőbába: Hejő régi medre (1963. V. 10., 1968. V. 24., T.), Kéthalom (1963. V. 31., M.), Magyargéc (1957. VIII. 14., L.), Mátraszentlászló (1959. V. 20., G.), Oszlár: Holt-Tisza (1961. V. 14., 1962. V. 22., T.) Paks (1959. V. 26., Endrődy), Pilisszentkereszt (1957. VI. 21., S.), Rárós (1957. VI. 5., S.), Rárós: Ipoly (1957. VI. 4., S.), Rárós: Öregerdő (1957. VI. 4., L.), Szécsény: Géc (1957. VI. 6., B.), Szécsény: Kőkapu (1957. V. 30., L.), Szécsény: Várkert (? VI. 3., B.), Tard (1958. V. 29., T.), Tard: Bába-völgy (1958. V. 28., 1959. V. 16., V. 26., T.), Tard: Sugaró (1958. V. 27., T.), Tisza ártere: Hejőpart (1962. V. 22., 1964. V. 24., T.), Tiszapalkonya: Tisza ártere (1961. V. 25., T.) Tiszazug: ártéri erdő: (1962. V. 17., S.).

4. ábra: A *Conophorus virescens* FABR. repülési idő diagramja.

Abb. 4: Die Flug-Zeit Diagramme von *Conophorus virescens* FABR.

Conophorus rossicus PARAMONOV, 1929

Májusban repül. Előfordulási körülményeire vonatkozólag alig tudunk valamit. PARAMONOV megjegyzi, hogy ugyanazon a helyen, ugyanazon időpontban gyűjtötte a *C. virescens* FABR.-szal. A Szovjetunió déli részein, a Kaukázusban és Kisázsziában, valamint Magyarországon fordul elő. Magyarországot ENGEL (1938) a faj areáljaként csak megkérdőjelezve (? Hungaria) említi. Hazánk területén a Hortobágyról került elő.

Megjegyzés: PARAMONOV kifejti, hogy a BECKER-gyűjteményben található egy ♀ példány („Hortobágy, Hu. Holtz”), mely valószínűleg ehhez a fajhoz tartozik, azonban ennek torpikkelyén és szárnypikkelyén rövid peremszőrök vannak, míg a tipikus példányokon ugyanitt hosszú szőrzet van. Fentiek alapján csak feltételesen fogadhatjuk el a fajt a magyarországi *Bombyliidae* fauna tagjának – azzal a megjegyzéssel, hogy az adat további megerősítésre szorul. Talán az elkövetkező évek intenzív Hortobágy-kutatása során sikerül a területen újabb példányokat gyűjteni.

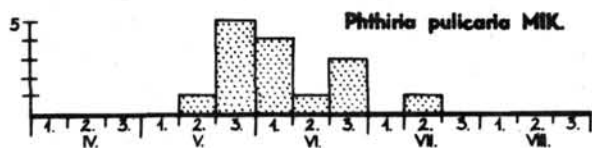
Prorachthes beckeri PARAMONOV, 1926

Júniusban repül. Nagyon ritka faj. Hazánkban ENGEL gyűjtött 2 hím és 1 nőstény példányt *Euphorbiáról*, melynek alapján PARAMONOV leírta a fajt. Valószínűleg síksági, homokos vidéket kedvelő állat. Az értékelhető *Bombyliidae* anyagból való részesedési aránya 0,09%. Bizonyító példányunk nincs a fajból.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Tatárszentgyörgy (1925. VI., Engel).

6. ábra: A *Phthiria pulicaria* MIK. repülési idő diagramja.

Abb. 6: Flug-Zeit Diagramme von *Phthiria pulicaria* MIK.

Toxophora maculata ROSSI, 1790

Júliusban repül. Nagyon ritka faj, egyetlen bizonyító példányunk van belőle a Természettudományi Múzeum Állattárában. Előfordulási körülményeit és bionómiáját nem ismerjük. Egy dél-amerikai *Toxophora* fajt darázsfészekből (*Eumenes*) neveltek ki. Részeseisési aránya 0,03%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Isaszeg (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Kiskunhalas: Sós-tó (1957. VII. 2., B.).

Epidideichus hungaricus THALHAMMER, 1911

Augusztusban repül. Nagyon ritka faj. Bionómiája nem ismeretes. Az imágókat alacsony növények virágain találták. Magyarországról (Vaskút) írták le. Azóta tudomásom szerint csak Korzikáról került elő.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Vaskút, 1911. VIII. (Thalhammer). A berlini múzeumban is van egy példány (a BECKER-gyűjteményből), mely Magyarországról származik, közelebbi leelőhely megjelölés nélkül.

Phthiria canescens LOEW, 1846

Május–júliusban repül. Hazánkban nem gyakori, inkább síkvidéki fajnak látszik. Előfordulási körülményeiről nem sokat tudunk. Ágasegyháza homokbuckás területen gyűjtötték. Bionómiája nem ismeretes. Az értékelhető *Bombyliidae* anyagból való részeseisési aránya 0,23%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok: Apaj (valószínűleg Dömsöd: Apajpuszta), Kalocsa (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza (1958. V. 29., Szelényi), Ágasegyháza: homokbuckás (1957. V. 21–24., M–Zs., 1970. VI. 10., M.) Balatonakali (1958. VII. 9., Márkné), Tihany: Külső-tó (1956. VI. 6., M.), Tihany: Óvár (1962. VI., 12., S.).

Phthiria gaedei WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Május–augusztusban repül. Magyarországon ritka, valószínűleg síkvidéki faj. Bizonyító példányunk nincs belőle. Bionómiáját nem ismerjük.

5. ábra: Részlet a Cuha egyik oldalvölgyéből (Bakony-hegység).

Abb. 5: Teil eines Seitentales des Cuha-Baches (Bakony-Gebirge).

Lelőhelye:

Kalocsa (F. R. H.) ENGEL (1938) „Ungarn” megjegyzéssel közli, közelebbi leelőhely megnevezés nélkül, valószínűleg a kalocsai adatra támaszkodva.

Phthiria minuta FABRICIUS, 1805

Május–júniusban repül. Az eddigi adatok szerint repülésének maximuma júniusban van. Hazánkban ritka, hegyvidéki állatnak látszik, illetőleg az Alföldről eddig nem sikerült gyűjteni. Bionómiája nem ismeretes. Részeseisési aránya 0,03%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Börzsöny: Királyrét (1957. VI. 13., M.), Bükk: Nagyvishnyó, Elza-lak. (1957. VI. 3., T.), Mecsek: Tubes (1960. VI. 15., S.).

Phthiria pulicaria MIKAN, 1796

Május–augusztusban repül. Magyarországon az eddigi gyűjtések alapján május–július. Rajzási maximuma május végére és június elejére tehető (6. ábra). Hazánkban nem ritka, a sík és a hegyvidékről egyaránt előkerült. Bionómiáját nem ismerjük. A *Bombyliidae* anyagból való részeseisési aránya a *Phthiria* fajok között a legmagasabb, 1,2%-os.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest (F. R. H.), Gyón (? , VII. 17., Lichtwardt), Kalocsa (THALHAMMER), Ungarn (Engel, 1938, közelebbi leelőhely megjelölés nélkül).

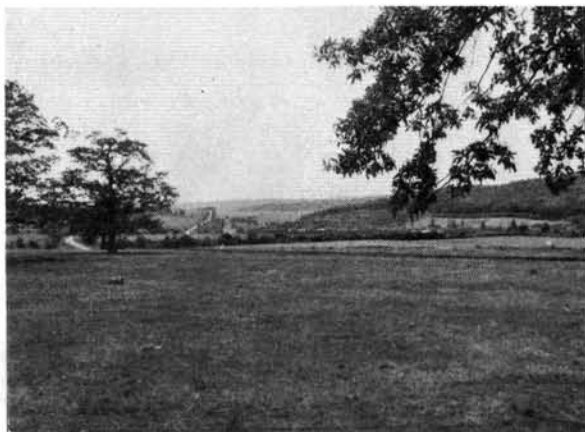
Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza (1957. V. 21–24., M–Zs., 1958. V. 21., Szelényi), Ágasegyháza: homokbuckás (1957. V. 21–24., M–Zs., 1970. VI. 10., M.), Csákvár: Hosszú-hegy (1957. VI. 28., Kakassné), Mikebuda (1958. VI. 10., Kutas), Mór (1962. VII. 18., Benedek), Nagykovácsi (1957. VI. 22., M., 1958. VII. 11., J.), Rév (1957. V. 17., M–Zs.), Szarvas: Ásott Kőrös (1963. V. 30., V.), Tata (1959. VI. 25., M.), Tihany: Akasztó-domb (1958. VI. 2., M.), Tihany: Óvár (1962. VI. 12., S.), Tompa: Zsíroskúti-erdő (1957. V. 23., E.).

Dischistus imitator LOEW, 1855

Június–júliusban repül. Hazánkban ritka, mindössze Budapest környékéről gyűjtötték. Előfordulási körülményeiről keveset tudunk. Ujpesten homokbuckás területen gyűjtötte M. HÁLYI. Bionómiája nem ismeretes. Részeseisési aránya 0,06%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Fót (1958. VII. 9., Sző.), Újpest: homokbuckák (1962. VI. 10., M.).

Megjegyzés: ENGEL (1938) megjegyzi, hogy a *D. minimus* és *D. imitator* nőtényei között nem talált különbséget annak ellenére, hogy nagyobb anyagot vizsgált meg. A hímre vonatkozóan is megemlíti, hogy az a *D. minimus*-nak esetleg csak változata.

Dischistus minimus SCHRANK, 1781

Május–júliusban repül. Magyarországon ritka. Előfordulási körülményeiről nem sokat tudunk. A Bakonyban, Pula határában egy eléggé kopár, száraz sertéslegelőn (7. ábra), amelyen elszórtan idős tölgyfák állnak, a faj egyedei alacsonyan a talaj fölött, a fűszálak között röpködtek. Azt nem sikerült megfigyelni, hogy melyik virágot keresi fel táplálkozás céljából. Bionómiája nem ismeretes. Részesedési aránya: 0,32%

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Dabas, Kalocsa, Sopron (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938 = közelebbi lelőhely megjelölés nélkül).

Megvizsgált anyag: Nógrádszakál: Déli-gerinc (1957. VI. 7., L.), Pula (1971. V. 27., T.).

Dischistus nigriceps LOEW, 1862

Május–júliusban repül. Magyarországon ritka, inkább domb- és hegyvidéki fajnak látszik. Az Alföldről csak Tiszatarjánból sikerült kimutatni. Előfordulási körülményeiről keveset tudunk. Tiszatarjánban ártéri ligeterdőben gyűjtöttem. Bionómiájára vonatkozólag nem találtam adatokat. Részesedési aránya: 0,15%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Ungarn (Engel, 1938, közelebbi lelőhely megjelölés nélkül, így nem biztos, hogy az adat hazánk mai területére vonatkozik).

Megvizsgált anyag:

Rükk: Nagyvisnyó, Elza-lak (1957. V. 29., VI. 4., M–Zs.,

8. ábra: *Bombylius ater* SCOP.

Abb. 8: *Bombylius ater* SCOP.

7. ábra: A *Dischistus minimus* SCHRANK. élőhelye a Pula és Őcs közötti műút mentén (Bakony-hegység).

Abb. 7: Das biotop von *Dischistus minimus* SCHRANK. neben der Landstrasse zwischen Pula und Őcs (Bakony-Gebirge).

VI. 3., T.), Fót (1958. VI. 9., Sző.), Tata (1959. VI. 25., M.), Tiszatarján: Tisza-ártere (1963. VII. T.).

Dischistus unicolor LOEW, 1885

Május–júliusban repül. Magyarországon nagyon ritka. Előfordulási körülményeiről nem sokat tudunk. Hejőbábán a Hejő-patak régi medrének vizenyős, dús növényzetű részén került elő fűhálózás közben, valószínűleg *Glechoma hederacea* virágról. Bionómiája nem ismeretes. Részesedési aránya: 0,03%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Őrszentmiklós (? V. 6., Szilády = in: Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Hejőbába: Hejő-patak régi medre (1968. VI. 16., T.).

Bombylius analis FABRICIUS, 1794

Július–augusztusban repül. Magyarországon nagyon ritka, előfordulási körülményeit nem ismerjük.

Lelőhelye:

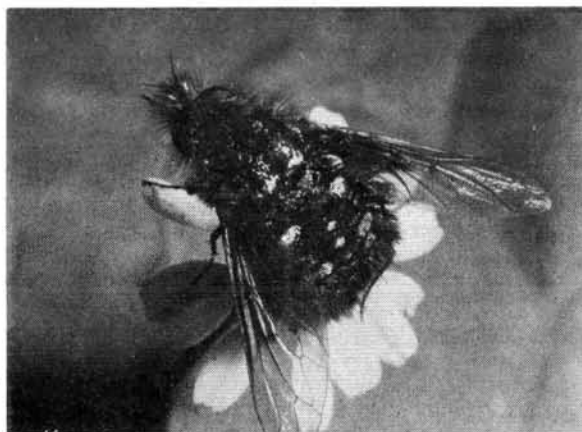
Irodalmi adat:

Kalocsa (Thalhammer).

Megjegyzés: Bizonyító példány nincs a fajból. Az adat további megerősítésre szorul. Egyelőre csak feltételelesen fogadhatjuk el Magyarország *Bombyliidae* faunája tagjaként. Hazánk határaihoz legközelebb eső biztos lelőhelye Usék (Osijek?, Engel, 1938).

Bombylius ater SCOPOLI, 1763

Május–júliusban repül. Rajzási maximuma június első dekádjában van (9. ábra). Hazánk domb- és hegyvidékein mindenütt megtalálható, helyenként közönséges. Szórványosan a sík vidékről is előkerült. Kedveli a nyíltabb területeket, erdei tisztásokat, legelőket, kaszálókat. Leggyakrabban a kakukkfű (*Thymus*) virágáról gyűjthető, más virágokon ritkán található.

9. ábra: A *Bombylius ater* SCOP. repülési idő diagramja.

Abb. 9: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius ater* SCOP.

Olykor leszáll a virágra és úgy táplálkozik. Az értékelhető *Bombyliidae* anyagból való részesedési aránya 7,8%, ezzel a 4. helyet foglalja el gyakoriság tekintetében.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Toto regno communis (F. R. H.), Bátorliget, 1925. V. 28., (Szilády), Királyhida (Méhely, in: Engel, 1938), Kiskunfélegyháza (Bartal), Simontornya (Pillich).

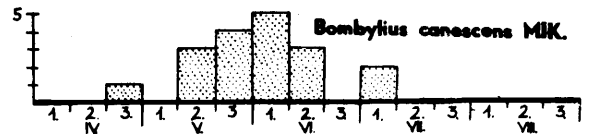
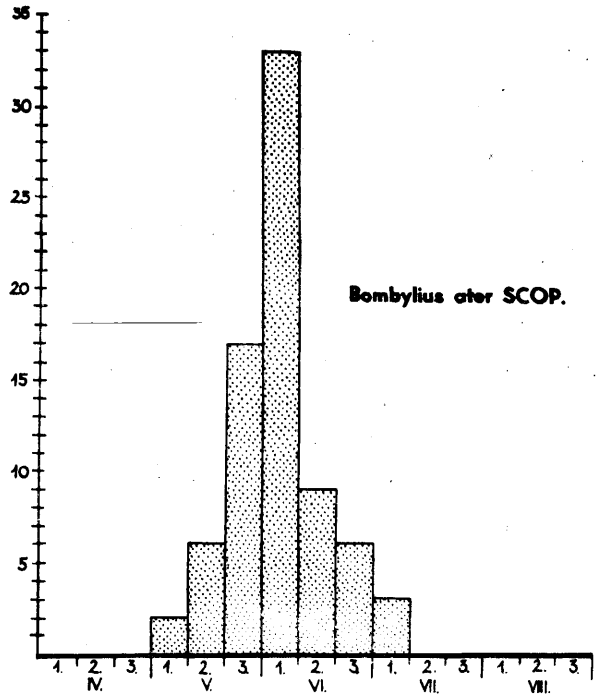
Megvizsgált anyag: Bakony: Bakonybél (1972. VI. 4., T.) Bakony: Cuha-völgy, Kardosrét (1972. V. 25., T.), Bakony: Királyszállás (1972. VI. 6., T. = megfigyelt példány), Bakony: Városlőd (1962. VI. 10., P.), Bakony: Veszprém, Séd (1957. VI. 4., VI. 19., P.), Bakony: Zirc (1971. VI. 5., T.), Budajenő (1963. V. 19., VI. 11., H.), Budaórs (1944. VI. 4., Sző.), Budaórs: Csiki-hegyek (1961. V. 23., Sző.), Budapest: Budatétény (1958. V. 23., Sző.), Budapest: Irhásárok (1957. VI. 11., Sző.) Bükk: Ablakoskő-völgy (1957. V. 29–VI. 4., M–Zs.), Bükk: Bálvány (1957. VI. 1., Mó.), Bükk: Lök-völgy (1958. VI. 8., R.), Bükk: Nagy-völgy (1956. V. 28., R.), Bükk: Nagyvisnyó, Elza-lak (1957. VI. 2., Mó., 1957. VI. 3., VI. 4., T., 1959. V. 21., K.), Bükk: Síkfőkút (1955. VI. 12., R.), Bükk: Szilvásvárad (1957. V. 26.), Bükk: Tard (1957. V. 16–V. 22., T.) Bükk: Tard, Bábavölgy (1957. V. 16–V. 22., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. V. 19–V. 30., 1958. VI. 5., 1959. V. 26., T.), Csákvár (1961. V. 16., Sző., 1969. VI. 28., Kakassné), Csákvár: Hajduvágás (1969. V. 25–VI. 7., M.), Csepak: Nosztori-völgy (1972. VI. 5., T.), Derekegyháza (1963. VI. 5–6., Zs., 1963. VI. 5–6., S.), Fertőrákos (1958. VI. 4., Szé.), Fót: Somlyó-hegy (1959. V. 28., G.), Harsány-hg. (1955. V. 27., Mó.), Hejőbába (1969. VI. 20., T.), Mátra (1952. VI. 23., E.) Mátra: Kékes (1958. VI. 26–VII. 7., K.), Mátra: Mátrászentlászló (1958. VII. 8., Kutas), Mecsek (1957. VI. 21., Gebhardt), Mecsek: Pécs, Jakab-hegy (1957. V. 5–7., M.), Mecsek: Tubes (1960. VI. 15., S.), Nógrádszakál (1958. VI. 3–VI. 6., 1961. VI. 13–VI. 14., L.), Nógrádszakál: Beszterce-völgy (1957. VI. 7., B., 1959. VI. 7., L.), Rárós (1957. VI. 4., VI. 19., L., 1957. VI. 5., Só., 1957. VI. 19., L.), Sarkad (1963. V. 29., M–V.), Szécsény: Géc (1957. VI. 6., B.), Szécsény: Kőkapu (1957. V. 30., 1961. V. 4., L.), Tapolcafő: Kalapácsér (1972. V. 23., T.), Tass (1958. V. 23., Stankow), Tihany: Óvár (1962. VI. 22., Sző., 1958. VI. 2., Sző.), Tiszazug: ártéri erdő (1962. V. 17., S.), Tiszatarján: Holt-Tisza (1969. VI. 2., T.), Tompahát (1963. VI. 4., S., 1963. VI. 4., Zs.).

Bombylius canescens MIKAN, 1796

Április–júliusban repül. Rajzási maximuma május végére, június elejére esik (10. ábra). Magyarországon nem ritka, inkább domb- és hegyvidéki fajnak látszik. Az Alföldről csak irodalmi adataink vannak. Életmódját alig ismerjük. Hegyi réteken különféle ajakos virágokról gyűjthető. Részesedési aránya 0,74%.

11. ábra: A *Bombylius cinerascens* MIK. repülési idő diagramja.

Abb. 11: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius cinerascens* MIK.

10. ábra: A *Bombylius canescens* LOEW repülési idő diagramja.

Abb. 10: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius canescens* LOEW.

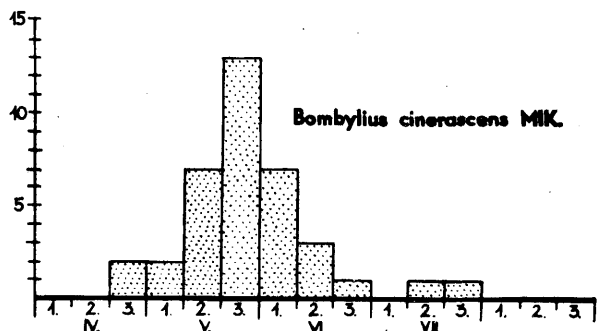
Lelőhelyei:

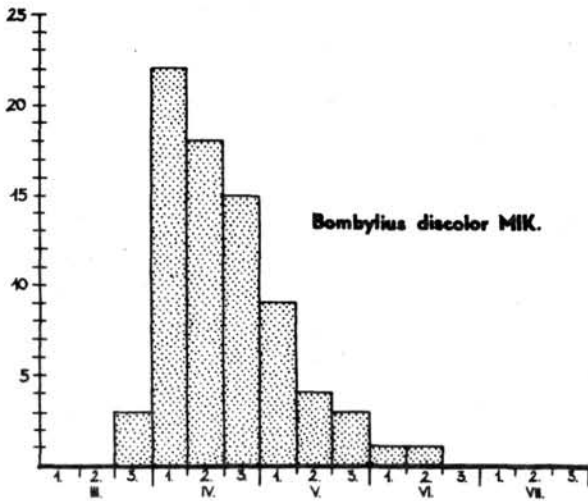
Irodalmi adatok:

Bátorliget (1948. VI. 17–18., Mó.), Kalocsa (F. R. H.) Ungarn (Engel, 1938, közelebbi lelőhely nincs megnevezve).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Eplény, Malom-réti völgy (1972. VII. 2.), Bakony: Paloznak (1961. IV. 28., 1962. V. 18., Novák), Ba-

kony: Veszprém. Látó-hegy (1962. VI. 2., Csellényi), Bakony: Veszprém, Séd (1957. VI. 4., P.), Budapest (1957. VI. 6., Szé.), Bükk: Mála-bérc (1956. VII. 1., R.), Bükk: Nagy-Galya (1956. VI. 13., R.), Bükk: Nagyvisnyó (1957. V. 31., M.), 1957. VI. 3., T., Bükk: Tard (1957. V. 16., V. 23., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. V. 19., T.), Nógrádszakál: Beszterce-völgy (1957. VI. 7., L.), Nógrádszakál: Déli-gerinc (1957. VI. 7., L.), Nógrádszakál: Rárós (1961. VI. 13., L.), Rárós (1957. VI. 19., L.), Szécsény: Kőkapu (1957. V. 30., L.).

Bombylius cinerascens MIKAN, 1796

Április–júliusban repül. Rajzási maximuma május végére, június elejére esik (11. ábra). Hazánk domb- és hegyvidékein gyakori, egyes helyeken (pl. Bakony) csaknem közönséges. Az Alföldről csak irodalmi adat alapján ismerjük. Leggyakrabban réteken, erdei tisztásokon gyűjthető, főleg ajakos virágú növényekről. Az értékelhető anyagból való részesedési aránya viszonylag magas, 1,7%.

Lelöhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Kalocsa, Kőszeg, Sopron, (F. R. H.), Budapest, Visegrád (Engel, 1938), Simontornya (Pillich).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Bakonybél (1972. VI. 4., T.), Bakony: Bakonykoppány, Gerence-völgy (1959. V. 19., M.), Bakony: Cuha-völgy (1957. V. 23., P.) Cuha-völgy: Kardosrét (1972. V. 25., T.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1971. V. 14., T.), Gézaháza, Kő-árok (1957. V. 21., B.), Bakony: Porva-Csesznek (1957. V. 12., T.), Bakony: Szentkirályszabadja (1969. VII. 29., T.), Bakony: Tapolcafő, Kalapács-ér, Égerliget (1972. V. 23., T.), Bakony: Vállus, Búdós-kút (1964. V. 27., P.), Bakony: Várpalota, Baglyas-hegy (1968. VI. 25., P.), Bakony: Zirc, Cuha-völgy (1970. V. 24., T.), Bakony: Zirc, erdő (1972. V. 18., T.), Balatonkenese: Partfő (1971. VII. 17. T.), Budapest: Farkas-völgy (1957. IV. 28–29., M.), Bükk: Bükkfennsík (1957. VI. 1., M–Zs.), Bükk: Nagyvisnyó, Elza-lak

13. ábra: A *Bombylius fimbriatus* MEIG. repülési idő diagramja.

Abb. 13: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius fimbriatus* MEIG.

12. ábra: A *Bombylius discolor* MIK. repülési idő diagramja.

Abb. 12: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius discolor* MIK.

(1957. V. 29–VI. 4., M–Zs., 1957. V. 31., M., 1957. VI. 3., VI. 4., T., 1959. V. 21., K.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. IV. 27., V. 17., V. 19., T.), Dunazug-hegység: Kétbükkfa-ny. (1959. V. 10. Szó.), Gellénháza (1957. V. 7., S.), Piliestető (1958. V. 21., Szé.), Rárós (1957. VI. 5., S.).

Bombylius discolor MIKAN, 1796

Március–júniusban repül. Rajzási maximuma áprilisban van (12. ábra), júniusban már csak elvétve találkozhatunk vele. Magyarországon elsősorban a domb- és hegyvidéken gyakori, helyenként közönséges. Az Alföldön csak szóróványosan fordul elő. Erdőkben, erdőszéleken gyűjthető a tavaszi ajakos (*Labiatae*) és főleg egyes érdeslevelű (*Boraginaceae*) fajokon (*Ajuga reptans*, *Glechoma hederacea*, *Lamium purpureum*, *L. maculatum*, *Pulmonaria officinalis*, *P. mollissima*, *P. angustifolia*). Részesedési aránya 9,26%, így gyakoriság tekintetében 3. helyen áll az értékelhető *Bombyliidae* anyagban.

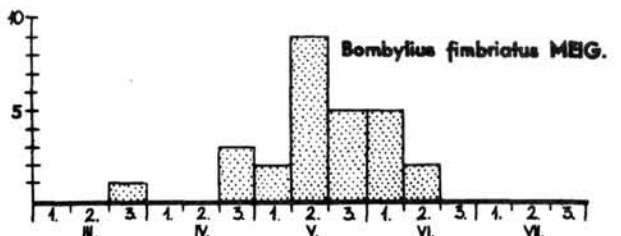
Lelöhelyei:

Irodalmi adatok:

Budai-hegyek (1908. IV. 26. = Engel, 1938), Budapest, Debrecen, Kalocsa, Sopron, Tolcsva (F. R. H.), Budapest (Bartal).

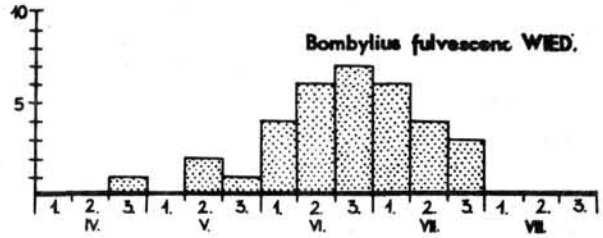
Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, Jókai-bánya (1964. V. 1., T.), Ajka, liget-erdő (1969. V. 30., T.), Bakony: Balatonfüred, Tamás-hegy (1963. IV. 12., Dietzel), Bakony: Dörgicse, Bece-hegy (1966. IV. 6., P.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1971. IV. 19., V. 10., V. 14., 1972. IV. 9., T.), Bakony: Hárskút, Esztergályi-völgy (1963. IV. 16., P.), Hárskút: Tilalmas (1963. IV. 17., P.), Bakony: Káptalanfüred (1963. V. 4., Neruzsil, 1961: IV. 20., P.), Bakony: Paloznak (1962. IV. 16., Novák), Bakony: Zirc, arborétum (1972. IV. 8., T.), Börzsöny (1957. IV. 16., Reichart), Börzsöny: Kemence-patak (1958. V. 1., E. jr.), Budajenő (1963. V. 1., H.), Budakeszi: Hársbokor-hegy (1959. IV. 5., Tallós), Budapest: Farkas-völgy (1957. III. 26., IV. 1., IV. 23., 1958. IV. 25., M.), Budapest: Hársbokor-hegy (1958. IV. 12., Steinmann), Budapest: Húvös-völgy (1939. IV. 9., Stahutjak, 1957. IV. 7., Éhik), Budapest: Irhás-árok (1957. IV. 13., M.), Budapest: Vadaskert (1957. IV. 4., K.), Bükk: Hór-völgy (1959. IV. 4., T.), Bükk: Lusta-völgy (1962. IV. 22., 1963. IV. 22., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. III. 23., III. 31., IV. 2., IV. 4., IV. 6., IV. 27., 1958. IV. 13., IV. 20., IV. 24., V. 5., V. 10., 1959. IV. 6., T.), Csobánka: Margit-liget (1960. IV. 3., Steinmann), Dunazug-hg.: Dobogókő (1957. IV. 28., Holéczy, 1957. IV. 29., S.), Dunazug-hg.: Kétbükkfa-ny. (1958. IV. 30., Sz.), Dunazug-hg.: Vöröskő (1957. IV. 20., Holéczy), Erdőbénye (1963. IV. 26., H.), Fonyód: Bélatelep (1963. IV. 15., Dózsa–Farkas), Leányfalu (1958. IV. 27., Sz.), Mátra: Bagolyirtás (1957. IV. 16., G.),

14. ábra: A *Bombylius fulvescens* WIED. repülési idő diagramja.

Abb. 14: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius fulvescens* WIED.

Mecsek: Lapis (1957. IV. 5., Gebhardt), Mecsek: Misina déli lejtő (1957. IV. 23., Gebhardt), Nagykovácsi (1956. IV. 19., J., 1957. IV. 3., M.), Nógrádszakál (1954. V. 8., 1961. VI. 13., L.), Nógrádszakál: Rárós (1958. IV. 26., L.), Pomáz (1958. V. 9., J.), Nagykovácsi: Remete-hegy (1957. IV. 3., IV. 18., M.), Sólymári-tó (1958. IV. 25., Steinmann), Szécsény: Kőkapu (1961. V. 3., L.), Tass (1958. V. 11., Stan-kow).

Bombylius fimbriatus MEIGEN, 1820

Március–júniusban repül. Rajzási maximuma május közepén van (13. ábra). Gyakori hegy- és dombvidéki faj, hazánkban az Alföldről még nem került elő. Erdők, erdei utak, erdőszelek a kedvenc tartózkodási helyei. Legnagyobb számban a tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*, *P. mollissima*) gyűjthető. De szereti a repkényt (*Glechoma hederacea*) is. 4,6%-os részesedési arányával a 9. helyet foglalja el gyakoriság terén. Lelelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938, közelebbi lelelőhely megjelölés nélkül).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Balatonfüred, Koloska-völgy (1972. V. 27., T.), Bakony: Balatongyörök (1958. IV. 27., P.), Bakony: Bodajk (1963. VI. 14., Magyar), Bakony: Csopak, Nosztori-völgy (1972. VI. 5., T.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1971. V. 14., T.), Bakony: Paloznak (1962. V. 18., Novák), Bakony: Tihany, Füredi-öböl (1958. VI. 15., E. jr.), Budajenő (1963. V. 19., H.), Budaörs: Kő-hegy (1957. IV. 30., B.), Budapest: Hármashatár-hegy (1956. IV. 7., Szt. Ivánné), Budapest: Kamara-erdő (1959. V. 29., Sz.), Budapest: Vadas-kert (1957. IV. 21., Kovácsné), Bükk: Bálvány (1957. VI. 1., M–Zs.), Bükk: Bálvány-erdő (1957. VI. 1., M.), Bükk: Nagyvisnyó (1957. V. 19., V. 30., 1958. V. 30., 1959. III. 22., T.), Csákvár (1961. V. 16., Sz.), Eger (1956. V. 6., R.), Nagykovácsi: Remete-völgy (1958. V. 14., M.), Pilis (1967. V. 14., M.).

Bombylius fulvescens WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Április–júliusban repül. Április–májusban még csak szórványosan található. Fő rajzási ideje júniusra és júliusra esik (14. ábra): Szórványosan Magyarország minden részén megtalálható, azonban rendszerint csak egyesével gyűjthető. A nyílt terepet kedveli, erdőben ritkán található (esetleg bokros, ligetes helyeken). Eddigi megfigyeléseim szerint az ajakos növényeket (*Labiateae*) részesíti előnyben. Más családba tartozó növényeken nem sikerült megfigyelni. 1971. VI. 26-án a Tihanyi-félszigeten, a Kiserdőtetőn a hűvös, borús idő ellenére szokatlanul nagy számban repült. 1972. VII. 5-én meleg napos időben a virágzó levendulamező (*Levandula officinalis*) környékén elképesztő mennyiségben rajzott, de magasan a levegőben, így gyűjteni alig lehetett belőle. A levendulán csak ritkán táplálkoztak. Viszont a levendulás közelében tarlóvirágon (*Stachys annua*) bőven lehetett gyűjteni belőle, amint a virág előtt egy helyben lebegett, hosszú szívókájával a nektárt szivogatta. Részesedési aránya 1,91%, így gyakoriság tekintetében a 10. helyen áll.

Lelelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Communis (F. R. H.), Ungarn, Verbély = Mátraverebély (?) (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Albertirsa (1958. VI. 16., Kutas), Bakony: Balatonalmádi (1965. VII. 25., P.), Bakony: Csopak (1960. VI. 17., Novák), Bakony: Paloznak (1962. VI. 23., Novák), Bakony: Tihanyi-félsziget (1972. VII. 5., T.), Tihanyi-félsziget, Kiserdő-tető (1971. VI. 26., T.), Bakony: Várpalota, Baglyas-hegy (1968. VI. 25., P.), Balatonkenese: Partfő (1971. VII. 17., T.), Budaörs (1958. VI. 15., 1959. VI. 28., VII. 26., Murai E.), Bükk: Tard (1958. V. 15., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. VI. 16., 1958. VI. 5., T.), Derekegyháza (1963. VI. 5–6., Zs.), Hejőbába (1965. VII. 9., T.), Kiskunfélegyháza: Herkető (1962. VII. 23., Mó.), Leányfalu (1971. VI. 3., Sz.), Mecsek: Misina déli lejtő (1957. IV. 23., Gebhardt), Mecsek: Nagy Árpád (1957. VI. 17., Mó.), Nagykanizsa (1967. VI. 27., Mó.), Ócsárd (1954. VII. 7., VII. 10., Gebhardt), Oszlár: Holt-Tisza (1963. VII. 4., T.), Szarvas (1963. V. 30., Mó.), Szécsény: Krivácsi-patak (1957. VII. 19., L.).

Bombylius major LINNAEUS, 1758

Március–júniusban repül. Rajzási maximuma április harmadik dekadjára esik. Májusban fokozatosan csökken a száma és június elején már csak elvétve található (15. ábra). Hegy- és dombvidékeinken közönséges, az Alföldön ritka, inkább csak régi irodalmi adatok igazolják ottani előfordulását. Erdőkben, erdei utakon, erdőszeleken gyűjthető, legnagyobb számban tüdőfű (*Pulmonaria*) fajok virágáról. 12,65%-os részesedésével a második helyen áll, gyakoriság tekintetében csak a *Hemipenthes morio* L. előzi meg.

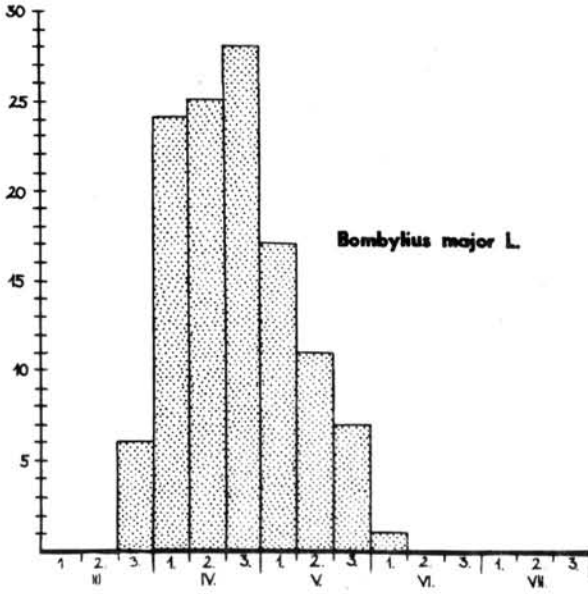
Lelelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Debrecen, Kalocsa, Sopron, Sátoraljaújhegy (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938, közelebbi lelelőhelymegjelölés nélkül).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, Jókai-bánya (1964. V. 1., T.), Bakony: Bakonybél: Szömörke-völgy (1958. V. 15., P.), Bakony: Balatoncsicsó, erdészház környéke (1969. V. 6–8., P.), Bakony: Cuha-völgy (1957. V. 23., B.), Bakony: Cseh-bánya (1963. V. 28., P.), Bakony: Dudar, Ördög-árok (1971. V. 9., T.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1971. IV. 10., 1972. IV. 9., IV. 24., T.), Bakony: Gézaháza, Kő-árok (1957. V. 21., Mó.), Bakony: Gyulafirátót, Búdós-kút környéke (1968. IV. 26., P.), Bakony: Hárskút, Esztergály-völgy (1963. IV. 16., P.), Bakony: Káptalanfüred (1963. V. 4., 1968. V–VI., Neruzsil), Bakony: Márkó, Menyeke (1963. V. 12., P.), Bakony: Németbánya (1970. V. 21., T.), Bakony: Paloznak (1961. IV. 8., IV. 14. 1962. IV. 14., Novák), Bakony: Sáska, Agár-tető (1967. V. 11., P.), Békásmegyér (1957. III. 22., J.), Börzsöny: Kemence-patak (1958. V. 1., E. jr.), Börzsöny: Szén-patak (1963. IV. 15., H.), Budakeszi: Hársbokrhegy (1959. IV. 5., Tallós), Budapest (1956. IV. 12., J.), Budapest: Csúcs-hegy (1964. IV. 26., 1965. IV. 25., 1966. IV. 24., V. 8., 1970. IV. 19., 1971. IV. 11., IV. 18., M.), Budapest:

15. ábra: A Bombylius major L. repülési idő diagramja.

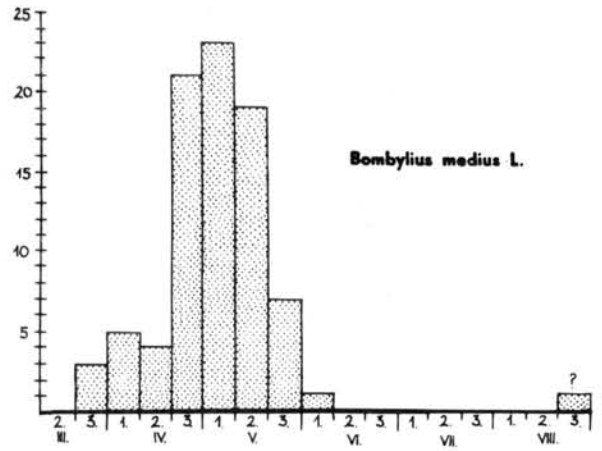
Abb. 15: Die Flug-Zeit Diagramm von Bombylius major L.

V. 16., M.), Pilisborosjenő (1969. V. 4., M.), Pilis: Vörösőkö (1957. IV. 7., Holéczy), Pomáz (1952. IV. 9., Reichart), (1954. IV. 18., J.), Pusztamarót (1951. IV. 3., J.), Simontornya (1972. V. 8., Majer), Solymár: Les-hegy (1963. IV. 7., M.), Szentendre: Nyerges-hegy (1954. IV. 10., J.), Szécsény (1961. V. 3., L.), Tass (1958. V. 11., Stankow), Tata: Cseke-tó (1958. V. 13., Kakassné), Visegrád (1971. IV. 16., Papp L.), Zempléni-hg.: Erdőbénye (1963. IV. 26., H.),

Bombylius medius LINNAEUS, 1758

Március–júniusban repül. Rajzási maximuma április végétől május közepéig tart. Június elején már csak elvétve található. Van egy adat augusztus 3. dekációjából is (17. ábra), ez azonban valószínűleg téves dátumozáson alapul. A sík- és hegyvidéken egyaránt gyakori faj, erdőkben, erdőszéleken gyűjthető, legnagyobb számban tüdőjű (*Pulmonaria*) fajokról és repkényről (*Glechoma hederacea*). Kivételesen megtalál-

Farkas-völgy (1957. III. 26., IV. 1., IV. 23., IV. 28–29., 1958. IV. 28–29., 1958. IV. 25., M.), Budapest: Hármashatár-hegy (1958. IV. 13., S.), Budapest: Irhás-árok (1957. IV. 13., S.), Budapest: Irhás-árok (1957. IV. 13., 1958. IV. 25., M.), Budapest: Normafa (1957. IV. 17., Sző.), Budapest: Óbuda (1941. IV. 3., Sző.), Budapest: Vadaskert (1957. IV. 17., Sző.), (1958. IV. 28., K.), Bükk: Csanyik-völgy (1962. V. 5., T.), Bükk: Felsőtárkány (1957. IV. 28., R.), Bükk: Hór-völgy (1958. IV. 27., V. 8., 1959. IV. 4., T.), Bükk: Lusta-völgy (1962. IV. 22., 1962. IV. 22., 1963. IV. 22., T.), Bükk: Nagy-völgy (1956. V. 29., R.), Bükk: Tard, Sugaró (1957. III. 31., IV. 2., IV. 6., IV. 13., 1958. IV. 23., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1956. IV. 22., 1957. III. 23., IV. 2., IV. 4., IV. 27., V. 12., 1958. IV. 10., IV. 13., IV. 24., V. 5., V. 10., 1959. III. 29., IV. 12., T.), Dunazug-hg.: Leányfalu (1957. IV. 7., Holéczy), Erdőbénye (1963. IV. 26., H.), Fót: Somlyó-hegy (1960. III. 25., M.), Galgamácsa (1951. IV. 13., J.), Mátraháza (1957. IV. 17., G.), Mecsek: Darázs-kút (1964. V. 8., H.), Mecsek: Kantavár (1964. V. 8., H.), Mecsek: Lapis (1957. IV. 5., Gebhardt), Mecsek: Misina déli lejtő (1957. IV. 23., Gebhardt), Mecsek: Szuadó (1964. V. 9., H.), Nagykovácsi (1955. IV. 2., 1956. IV. 19., 1957. IV. 16., J.), Nagykovácsi: Remete-hegy (1957. IV. 3., IV. 18., IV. 30.,

17. ábra: A Bombylius medius L. repülési idő diagramja.

Abb. 17: Die Flug-Zeit Diagramm von Bombylius medius L.

tam mocsári gólyahíren (*Caltha palustris*) is. 6,62%-os részese-désével az 5. helyet foglalja el gyakoriság szempontjából.

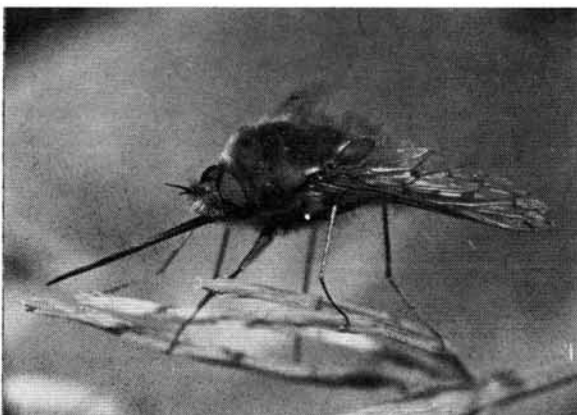
Lelethelyei:

Irodalmi adatok:

Dabas, Debrecen, Kalocsa, Tokaj, (F. R. H.), Kiskunfélegyháza, Visegrád (Bartal).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, Jókai-bánya (1964. V. 1., T.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1972. IV. 9., IV. 19., T.), Bakony: Gyulafirátót, Büdös-kút környéke (1968. IV. 26., P.), Bakony: Paloznak (1962. V. 18., Novák), Bakony: Sáska, Agártető (1967. V. 11., P.), Bakony: Tihany, Füredi-öböl (1958.

16. ábra: Bombylius medius L.

Abb. 16: Bombylius medius L.

18. ábra: A *Bombylius nubilus* MIK. repülési idő diagramja.

Abb. 18: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius nubilus* MIK.

V. 15., E. jr.), Tihany, Külső-tó (1958. V. 14., E. jr.), Balatonakarattya (1962. IV. 26., P.), Balatonyörök (1958. IV. 27.), Börzsöny: Kemence-patak (1958. V. 1. E. jr.), Budapest: Vadaskert (1957. IV. 28., K.), Bükk: Garadna (1951. V. 13., Wirth), Bükk) Hór-völgy (1958. IV. 4., V. 8., T.), Bükk: Tard (1958. V. 4., V. 6., 1957. III. 27., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. III. 27., IV. 2., IV. 4., IV. 27., V. 16., V. 22., 1958. V. 4., V. 5., V. 10., V. 12., V. 27., 1959. III. 29., V. 17., 1959. III. 29., V. 17., V. 18., 1960. III. 26., T.), Csaroda (1958. V. 30., Steinmann), Duna-zug-hg.: Dobogókő (1957. IV. 28., S., 1957. IV. 29., Holéczy), Dunazug-hg.: Kétbükkfa-ny. (1959. V. 10., Sz.), Hejőbába (1962. IV. 24., V. 2., 1963. V. 9., 1964. IV. 27., V. 7., V. 11., V. 14., V. 16., V. 20., VIII. 25., T.), Hejőbába: Hejő régi medre (1968. V. 14., T.), Mecsek: Jakab-hegy (1959. V. 14., Mó.), Mecsek: Lapis (1957. IV. 5., Gebhardt), Mecsek: Misina déli lejtő (1957. V. 10., Gebhardt), Mecsek: Szuadó (1964. V. 9., H.), Nagykócácsi (1957. IV. 30., M.), Nagykovácsi: Remetehegy (1957. IV. 25., IV. 30., 1958. V. 8., M.), Oszlár: Holt-Tisza (1961. V. 14., IV. 30., V. 22., 1962. IV. 25., IV. 30., 1964. V. 8., T.), Sarkad (1963. V. 29., V.), Tass (1958. V. 11., Stankow), Tata: Öreg-tó (1959. IV. 29., Zs.), Tiszatarján: Tisza ártere (1963. IV. 21., IV. 27., T.), Velencei-tó: Sukoró (1959. V. 14., Kakassné), Villány (1955. VI. 3., Mó.)

Bombylius minor LINNAEUS, 1758

Július-augusztusban repül. Előfordulási körülményeiről és életmódjáról alig tudunk valamit. Ritka állat. Részesedési aránya 0,06%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Balatonszemes (Méhely), Pécs (Thalhammer).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Mecser-pusztá (1962. VIII. 8., P.).

Bombylius nubilus MIKAN, 1796

Május-júniusban repül. Rajzási maximuma május közepére esik (18. ábra). Elsősorban a domb- és a hegyvidéken él, az Alföldről csak irodalmi adat alapján ismerjük. Erdőszeleken, erdei réteken gyűjthető. Nem ritka, különösen a Bakonyból került elő sok helyről. Érdekes, hogy a Bakonyon és a Bükkön kívül bizonyító példányt csak a Pilis egy pontjáról gyűjtöttek. Részesedési aránya 1,88%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

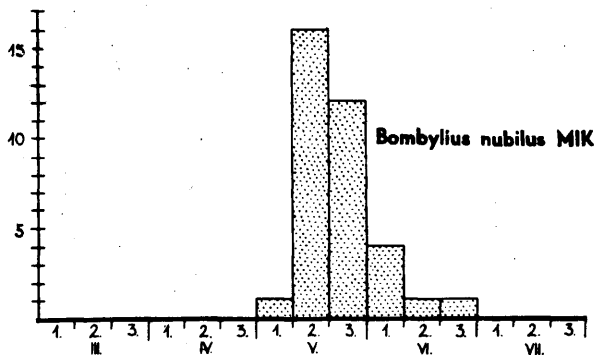
Budapest, Kalocsa, Sopron, Tapolca (F. R. H.), Pécel (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Akli (1971. VI. 3., T.), Bakony: Bakonybél, Gerence-völgy (1960. V. 19., M., 1972. VI. 4., T.), Bakony: Bakonykoppány (1959. V. 19., Mó.), Bakony: Cuha-völgy

19. ábra: A *Bombylius pictus* PANZ. repülési idő diagramja

Abb. 19: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius pictus* PANZ.

(1957. V. 23., P.), Cuha-völgy: Kardosrét (1971. V. 13., 1972. V. 25., T.), Bakony: Csehbánya (1963. V. 28., P.), Bakony: Dudar, Ördög-árok (1971. V. 12., T.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1971. V. 14., T.), Bakony: Iharkút (1969. V. 27-28., P.), Bakony: Márkó (1963. V. 12., P.), Bakony: Némethánya (1970. V. 21., T.), Bakony: Porva-Csesznek (1971. V. 12., T.), Bakony: Tapolcafő, Kalapács-ér, égerliget (1972. V. 23., T.), Bakony: Ugod (1959. V. 19-20., Topál), Bakony: Zirc, Cuha-völgy (1970. V. 24., T.), Zirc, erdő (1972. V. 18., T.), Bükk: Berva-völgy (1958. VI. 26. R.), Bükk: Fehérmént, Almás (1957. V. 21., R.), Bükk: Nagyvisnyó, Elza-lak (1957. V. 29-VI. 4., M-Zs., 1957. VI. 3., T., 1959. V. 21., K.), Bükk: Nagy-völgy (1956. V. 29., R.), Bükk: Síkfő (1955. VI. 12., V. 26., 1958. V. 17., 1960. V. 15., T.), Pilis: Pilisi-tető (1961. V. 14., M.).

Bombylius pictus PANZER, 1794

Április-júniusban repül. Rajzási maximuma április második és harmadik dekájára esik (19. ábra). A sík-, a domb- és a hegyvidéken egyaránt megtalálható, de sehol sem gyakori. Inkább a nyílt terepekre, rétekre, legelőkre jellemző faj, de erdőszeleken is előfordul. Leggyakrabban repkényen (*Glechoma hederacea*) és kakukkfűvön (*Thymus*) gyűjthető. Rendszerint alacsonyan, a talaj fölött repül. Részesedési aránya 0,7%.

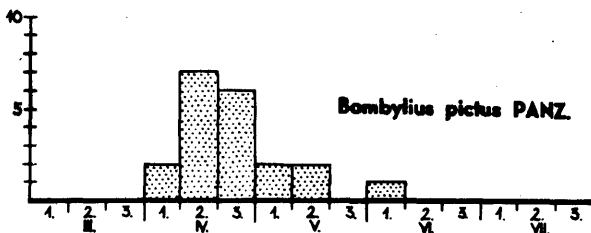
Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Dabas (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Balatonyörök (1958. IV. 27., P.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1971. IV. 10., T.), Bakony: Veszprém, Gyula-domb (1962. IV. 21., P.), Börzsöny: Király-rét (1959. IV. 12., U.), Budakeszi. Hársbokor-hegy (1959. IV. 5., Tallós), Budapest (1956. IV. 12., J.), Budapest: Farkas-völgy (1941. IV. 14., Sz., 1957. V. 15., M.), Budapest: Húvös-völgy (1957. VI. 9., Rácz), Bükk: Tardi-patak völgye (1958. V. 4., T.), Nagykovácsi: Remete-hegy (1957. IV. 18., M.), Bükk: Tard, Rába-völgy (1959. IV. 16., T.), Tass (1958. V. 11., Stankow), Tiszatarján: Tisza ártere (1963. IV. 21., IV. 27., T.), Oszlár: Holt-Tisza mellett (1963. IV. 21., IV. 27., T.).

20. ábra: A Hejő-patak régi medrének részlete Hejőbába határában.

Abb. 20: Ein Teil des alten Flussbettes vom Hejő-Bach am rand von Hejőbába.

Bombylius punctatus BABRICIUS, 1794

Május–júniusban repül. Életmódját nem ismerjük. Síkvidéki fajnak látszik. Ritka, részesedési aránya 0,09%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Dabas, Kalocsa, Pészér (Kúnpeszér), Tapolca (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Oszlár: Holt-Tisza környéke (1969. V. 22., T.), Hortobágy (1963. VI. 23., Ötvös), Rév (1935. VI. 13., Erdős).

Bombylius quadrifarius LOEW, 1855

Májusban repül. Életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Ritka. Részesedési aránya 0,06%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Pészér = Kúnpeszér? (F. R. H.), Isaszeg (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag: Villány (1955. V. 27., Mó.).

Bombylius undatus MIKAN, 1796

Március-májusban repül. A sík- és a hegyvidéken egyaránt előfordul, de nem gyakori. Erdőségeken gyűjthető. Eddig tüdőfű (*Pulmonaria*) fajokon és repkényen (*Glechoma hederacea*) figyeltem meg. Részesedési aránya 0,56%.

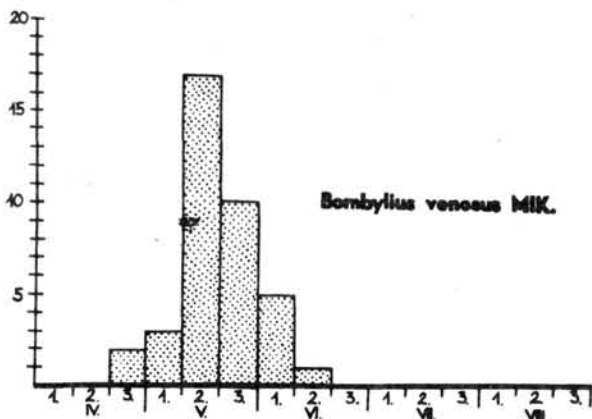
Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Sátoraljaújhely (F. R. H.), Csepel-sziget, Pestszentimre (Engel, 1938), Rád (1916. V. 22., Szilády).

Megvizsgált anyag:

Bükk: Tardi-patak völgye (1957. IV. 2., 1959. III. 29., T.), Hejőbába (1964. V. 11., V. 14., V. 16., T.), Szentendrei-sziget: Szigetmonostor (1957. IV. 5–6., M.), Tiszatarján: Tisza-ártere (1963. IV. 21., IV. 27., T.).

21. ábra: A *Bombylius venosus* MIK. repülési idő diagramja.

Abb. 21: Die Flug-Zeit Diagramm von *Bombylius venosus* MIK.

Bombylius undatus MIKAN var. *diagonalis* WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Április-májusban repül. Hazánkban eddig csak Hejőbába és Tiszatarján körzetében került elő. A kerek repkényen sikerült megfigyelni táplálkozását Tiszatarjánban. Nem gyakori. Részesedési aránya 0,55%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Hejőbába (1962. IV. 25., 1964. V. 11., V. 14., V. 16., V. 20., V. 29., T.), Tiszatarján: Tisza-ártere (1963. IV. 21., IV. 27., 1964. V. 16., T.).

Bombylius venosus MIKAN, 1796

Április-júniusban repül. Rajzási maximuma május közepén van (21. ábra). Életmódját és előfordulási körülményeit alig ismerjük. Főleg domb- és hegyvidékeken található. Nem ritka. Részesedési aránya 1,82%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Dunaföldvár, Kalocsa, Sátoraljaújhely, Visegrád (F. R. H.), Pestszentimre (Horváth), Sopron (Méhely).

Megvizsgált anyag:

Bakony, Akli (1971. VI. 3., T.), Bakony: Mogyorós = Gézaháza (1957. V. 22., Só.), Bakony: Eplény, Malom-réti völgy (1971. V. 14., 1972. V. 5.), Bakony: Fenyőfő, Kiszépalma környéke (1965. V. 25–31., P.), Bakony: Hajmáspuszta (1972. V. 19., T.), Bakony: Hárskút, Borostyán-hegy (1963. V. 26., P.), Bakony: Herend (1962. V. 17., P.), Bakony: Kapolcs, Kálomis-tó (1968. V. 7., P.), Bakony: Ugod, Huszárok-elő-puszta (1959. V. 19–20., Topál), Bakony: Váulus, Csetény (1969. V. 23., P.), Bakony: Zirc, Cuha-völgy (1970. V. 24., T.), Balatonkenese: Soós-hegy (1962. V. 19., P.), Budapest: Hármashatár-hegy (1970. V. 29., M.), Bükk: Nagyvisnyó, Elza-lak (1957. VI. 3., T. M.), V. 21., K.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. IV. 21., IV. 27., V. 219., 1958. V. 17., V. 19., 1960. V. 15., T.), Csákvár: fennsík (1961. V. 12., M.), Keszthely (1955. V. 13., J.), Nógrádszakál (1954. V. 1., L.), Pilis (1967. V. 14., M.), Zempléni-hg. Kemence-patak (1957. I., U.).

Bombylius vulpinus WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Április-júniusban repül. A sík- és a hegyvidéken egyaránt megtalálható, előfordulása azonban nagyon szórványos. Életmódjáról keveset tudunk. Részesedési aránya 0,09%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Kalocsa, Sátoraljaújhely, Tolcsva (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Csákvár: Hajdúvágás (1961. V. 25., Zs.), Dunavecse (1958. V. 16., Stankow), Mecsek: Nagy Árpád (1957. VI. 17., Mó.).

Systoechus gradatus WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Június–júliusban repül. Sík- és dombvidéki fajnak látszik. Előfordulása szórványos. Tiszatarjánban, a Holt-Tisza közelében, ligeterdőben füzéren (*Lythrum virgatum*) gyűjtöttem. Részesedési aránya 0,47%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Kalocsa, (F. R. H.), Gyón (Kertész).

Megvizsgált anyag:

Fót (1958. VII. 9., Sz.), Hejőbába (1964. VI. 26., 1965. VII. 9., T.), Nógrádszakál: Rárós (1958. VI. 16., L.), Tiszatarján: Holt-Tisza (1963. VII. 10., T.), Tiszatarján: Tisza-ártere, ligeterdő (1963. VII. 10., T.), Tompa: Zsíroskúti-erdő (1962. VII. 28., Zs.).

Megjegyzés: A Tomparól származó példány valószínűleg a törzsalak változata (var. *lucidus* LOEW, 1855), mely abban különbözik a törzsalaktól, hogy lábainak sörtéi teljesen vagy részben sárgák, sokszor teljesen fehérek. Szárnyerezete sötétebb és vastagabb.

Systoechus sulphureus MIKAN, 1796

Július-szeptemberben repül. Egyike a leghosszabb ideig rajzó Bombyliidae fajoknak (22. ábra), különösebben kiugró rajzási maximum nélkül. A hegy- és síkvidéken egyaránt előfordul, de inkább a síkvidékre jellemző. Helyenként gyakori, de közönségesnek nem nevezhető. Füzény (*Lythrum*) fajokon gyűjthető, de megtalálták virágkákán (*Butomus umbellatus*) is. Részesedési aránya 1,06%.

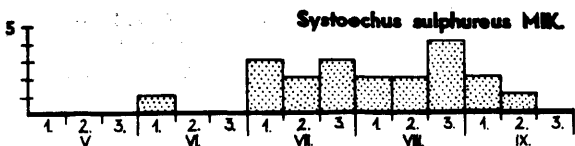
Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Debrecen, Kalocsa, Peszér (= Kúnpeszér) (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza: homokbuckás (1967. VIII. 29., M.), Bakony: Bakonyszentlászló (1971. VIII. 11., T.), Balatonalmádi: Káptalanfürdő (1969. VII. 22–24., Neruzsil), Bükk: Tardi-patak völgye (1960. VIII. 27., T.), Derekegyháza (1963. VI. 5–6., Zs.), Hejőbába (1963. IX. 2., 1968. IX. 2., T.), Ipolytarnóc: Botos-árok (1957. VIII. 30., L.), Magyarág (1957. VIII. 24. 24., L.), Mecsek: Abaliget (1964. VIII. 1., T.), Mecsek: Magyarürög (1964. VIII. 8., T.), Nagykovácsi (1957. VII. 30., Kakassné), Szécsény (1957. VII. 26., L.),

22. ábra: A *Systoechus sulphureus* MIK. repülési idő diagramja.

Abb. 22: Die Flug-Zeit Diagramm von *Systoechus sulphureus* MIK.

Tiszatarján: Holt-Tisza (1963. VII. 10., VII. 18., T.), Zamárdi (1957. VIII. 15–20., K.).

Anastoechus hyrcanus PALLAS apud WIEDEMANN, 1818

Július–augusztusban repül. Életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Bizonyító példány nincs a fajból. A csepeli irodalmi adat további megerősítésre szorul.

Lelőhelye:

Irodalmi adat:

Csepel (F. R. H.).

Anastoechus nitidulus FABRICIUS, 1794

Április–szeptemberben repül. Az adatok zöme augusztusból származik. Az áprilisi adat nem teljesen megbízható. Lárva sáskák petetokjában fejlődik. Életmódját és előfordulási körülményeit pontosan még nem ismerjük. Szórványosan található, síkvidéki fajnak látszik. Részesedési aránya 0,35%

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Peszér (= Kúnpeszér) (F. R. H.), Ungarn, Kecel (Thalhammer = Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza: homokbuckás (1967. VIII. 29., M.), Mogyoród (1948. IX. 18., Sz.), Tass (1958. IV. 28., Stankow).

Lomatia belzebul FABRICIUS, 1794

Júniusban repül. Valószínűleg hosszabb ideig tart a rajzása, azonban ritkasága miatt más hónapból nem gyűjtötték. Előfordulási körülményeit nem ismerjük. Részesedési aránya 0,09%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Parád (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bükk: Tard, Sugaró (1957. VI. 13., T.), Rárós (1957. VI. 19., L.),

Lomatia erinnyis LOEW, 1869

Május–júliusban repül. Életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Nagyon ritka. Hazánkban egyetlen bizonyító példánya Tardról került elő. Részesedési aránya 0,03%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Ab auctore in Hungaria lecta (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bükk: Tardi-patak völgye (1959. VII. 5., T.).

Lomatia lachesis EGGER, 1859

Május–júliusban repül. Ritka, domb- és hegyvidéki faj, hazánkban eddig az Alföldről nem került elő. Előfordulási körülményeit és életmódját nem ismerjük. Részesedési aránya: 0,41%.

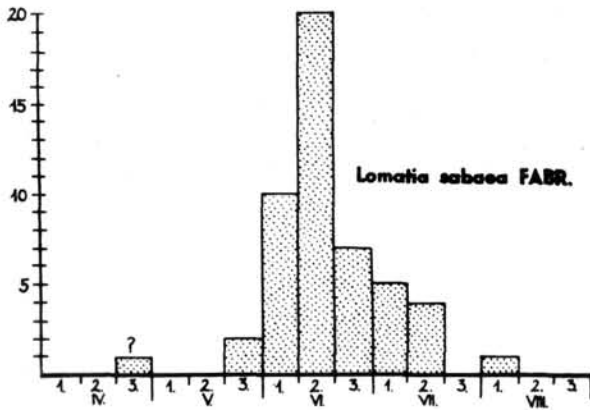
Lelőhelye:

Irodalmi adatok:

Budapest (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938), közelebbi lelőhely megjelölés nélkül.

Megvizsgált anyag:

Bakony: Fenyőfő, ősfenyves (1970. VI. 17., VII. 7., T.), Bakony: Köveskál, Fekete-hegy (1962. VI. 16., P.), Budaörs

(1967. VI. 2., Sz.), Budapest (1957. VI. 7., M.), Csákvár Hajdúvágás (1961. VI. 7., M.).

Lomatia lateralis MEIGEN, 1820

Júniusban-júliusban repül. Hazánkban ritka, a Bakony néhány pontjáról és a Vértesből van bizonyító példány. Az irodalom az Alföldről (Kalocsa) említi. A Bakonyban szöszös pipitér (*Anthemis austriaca*) virágjáról gyűjtöttem. Részesedési aránya 0,23%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Kalocsa (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Olaszfalu, Alsópere (1966. VII. 11–14., P.), Bakony: Tés. Móroc-tető (1969. VII. 18., P.), Csákvár: Hajdúvágás (1961. VI. 24., VI. 25., M.), Szár (1965. VII. 30., Sz.).

Lomatia sabaea FABRICIUS, 1781

Május–augusztusban repül. Rajzási maximuma június közepén van (23. ábra). A rajzási grafikonon szereplő áprilisi adat kétes, nem megbízható. Hazánk domb- és hegyvidékein nem ritka, az Alföldön való előfordulására vonatkozólag kevesebb az adatunk. Erdőkben, erdei utakon, tisztásokon és teljesen nyílt terepen egyaránt megtalálható. Leggyakrabban galajon (*Galium mollugo*, *G. rubioides*, *G. palustre*) és különböző *Compositae*-kon (*Anthemis austriaca*, *A. arvensis*, *A. ruthenica*) gyűjthető. Részesedési aránya 5,21%, így gyakoriság tekintetében a 8. helyen áll.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Communis (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938), Simontornya (Pillich).

Megvizsgált anyag:

Abádszalók (1968. VII. 9., T.), Bakony: Balatonalmádi (1965. V. 27., P.), Bakony: Bodajk (1963. VI. 13–14., P.), Bakony: Csopak (1962. VI. 13., Novák), Bakony: Herend, Somod (1968. VI. 20., P.) Bakony: Kab-hegy (1958. VI. 3–4., P.) Bakony: Köveskál (1962. VI. 16., P.), Bakony: Paloznak (1962. VI. 12., VI. 17., VI. 23., Novák), Bakony: Tihanyi-félsziget (1972. VIII. 5., T.), Tihanyi-félsziget: Csúcs-hegy (1958. VI. 7., Zs.), Tihanyi-félsziget: Külső-tó (1958. VI. 6., Sz.), Bakony: Veszprém, Gulya-domb (1963. VI. 27., Magyar), Budajenő (1963. VI. 8., VI. 11., H.), Budaörs: Csiki-hegyek (1957. VI. 26., Holéczy), Budapest: Farkas-völgy (1963. VII. 16., M), Budapest: Irhás-árok (1957.

23. ábra: A *Lomatia sabaea* FABR. repülési idő diagramja.

Abb. 23: Die Flug-Zeit Diagramm von *Lomatia sabaea* FABR.

VII. 11., M.), Bükk: Tard, Sugaró (1957. VI. 13., 1959. VI. 20., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. VI. 16., T.). Csongrád: Tompahát, rét (1963. VI. 4., S.), Derekegyháza (1963. VI. 5–6., S. Zs.), Derekegyháza: erdőszegély (1963. VI. 5–6., S–Zs.), Kisköre: Tisza-ártere (1968. VII. 9., T.), Nagykovácsi: Remete-hegy (1957. VI. 12., M.), Nógrádszakál (1961. VII. 13., L.), Nógrádszakál: Déli-gerinc (1957. VI. 15., L.), Oszlár: Tisza-ártere (1963. VI. 12., VI. 17., T.), Szalkaszentmárton (1956. VI. 14., Stankow), Szécsény: Kőkapu (1957. VI. 27., 1961. VI. 19., 1969. VI. 19., L.), Tass (1958. IV. 28., Stankow), Tiszatarján: Holt-Tisza (1967. VII. 2., T.), Tompahát (1963. VI. 4., S.), Vác: Naszály (1958. VI. 18., Kakassné), Villányi-hg.: Csukma (1955. VII. 1., B.).

Anthrax aethiops FABRICIUS, 1781

Május–szeptemberben repül. Előfordulási körülményeit és életmódját nem ismerjük. Hegyvidéki fajnak látszik. Részesedési aránya 0,06%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budakeszi (F. R. H.), Ungarn Pécs (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Csákvár: Hajdúvágás (1961. VIII. 4., IX. 15., Zs.).

Anthrax anthrax SCHRANK, 1781

Május–augusztusban repül. Rajzási maximuma május végére és június elejére tehető. Hosszan elnyúló repülési ideje alatt azonban rajzása eléggé egyenletes, maximuma nem ugrik ki (24. ábra). Domb- és hegyvidékeink erdőiben, erdei útjain, tisztásain szórányosan található. Az irodalom (THALHAMMER, 1899) az Alföldről is említi. Virágról még nem sikerült gyűjteni. Előszeretettel telepszik le napsütötte kövekre (25. ábra), erdei faépitmények gerendáira, deszkáira. Lárvaik különböző méhekben (*Osmia*, *Stelis*) élőködnek. Részesedési arány 0,8%.

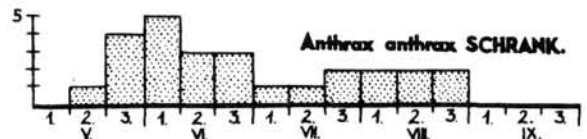
Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Debrecen, Kecskemét, Kőszeg, Sopron (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Csopak (1960. VI. 27., Novák), Bakony: Fenyőfő, ősfenyves (1970. VII. 7., T.), Bakony: Hajmápuszta, halastó környéke (1972. VI. 12., T.), Bakony: Kőrös-hegy (1971. VIII. 3., VIII. 15., T.), Bakony: Zalaszentő, Tátika

24. ábra: Az *Anthrax anthrax* SCHRANK repülési idő diagramja.

Abb. 24: Die Flug-Zeit Diagramm von *Anthrax anthrax* SCHRANK.

25. ábra: Anthrax anthrax SCHRANK
Abb. 25: Anthrax anthrax SCHRANK

(1957. VI. 10., K., 1965. VI. 27., VIII. 23., T.), Bódvaszilas: Alsó-hegy (1963. VIII. 28., H.), Budapest: Rózsa-domb (1953. VII. 30., Csiki), Bükk: Oldal-völgy (1958. VI. 1., R.), Bükk: Tapolca (1968. VII. 13., T.), Bükk: Tard, Sugaró (1958. VI. 9., T.), Bükk: Tard, Tardi-patak völgye (1957. V. 26., T.), Máriagyűd (1959. V. 20. Zs.), Mátra (1947. VI. 26., Erdős), Mecsek: Dömörkapu (1964. VIII. 5., T.), Mecsek: Pécs, Kozári vadászház (1957. VI. 5–7., M.), Mecsek: Tubesgerinc (1957. VI. 18., Gebhardt), Pilis: Bölcső-hegy (1959. V. 24., K.), Somlóvásárhely: Somló (1962. VII. 27., P.), Szécsény: Kőkapu (1958. V. 27., 1959. VIII. 18., L.).

Anthrax fuscipennis RICARDO, 1903

Június–júliusban repül. Hazánkban ritka. A Bakonyban bokros, ligetes területen gyűjtötték. Egy másik példány nap-sütötte erdei úton a homokon ült (Fenyőfő). Részesezési aránya 0,06%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, ligeterdő (1964. VII. 16., T.), Bakony: Fenyőfő, Pisztrángos-tó környéke (1971. VI. 18., T.).

Anthrax trifasciata MEIGEN, var. *leucogaster*
WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Május–szeptemberben repül. Rajzási maximuma hazai tapasztalatok szerint július első felére esik (26. ábra). Elsősorban domb- és hegyvidékeinken található, előfordulása szórványos. Részesezési aránya 0,51%.

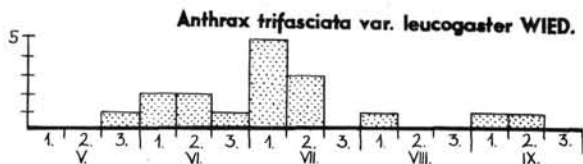
Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Kalocsa (Thalhammer), Sopron (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Zalaszentő, Tátika (1957. VII. 15–18., M.), Bódvaszilas: Alsó-hegy (1963. IX. 2., H.), Budaörs (1958. VI. 15., Sz.), Budapest: Farkas-völgy (1957. VII. 4., M.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. IX. 20., 1958. V. 30., VI. 8., VII. 13., 1959. VI. 6., T.), Leányfalu (1958. VI. 26., Sz.), Mecsek: Magyarereggy, Mór-völgy (1959. VII. 3–%, E. jr.), Mecsek:

26. ábra: Az Anthrax trifasciata MEIG. var. leucogaster WIED. repülési idő diagramja.

Abb. 26: Die Flug-Zeit Diagramm von Anthrax trifasciata MEIG. var. leucogaster WIED.

Misina (1964. VIII. 7., T.), Sátor-hegység: Vajda-völgy (1958. VII. 8., P.), Sopron: Lóverek (1960. VII. 1–10., Hámoriné), Tompa (1959. VII. 7–8., Zs., 1962. VI. 16., T.).
Megjegyzés: A változat törzsalakja Magyarországról még nem került elő, bár előfordulása bizonyosra vehető. A törzsalak jellemzése nagyrészt megegyezik a változat jellemzésével, de szárnya 2. tősejtjén világos ablakfolt található és a szárny világos részében különálló barna foltok nincsenek, továbbá postalarcallusának pikkelyszőrökből álló bojtja fehér.

Anthrax varia FABRICIUS, 1794

Június–szeptemberben repül. Ritka, nálunk domb- és hegyvidéki fajnak látszik. Életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Részesezési aránya 0,15%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Kup (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Bakonyszentlászló (1971. VIII. 11., Tóth Ilona), Bakony: Fenyőfő, Pisztrángos-tó környéke (1971. VI. 8., T.), Fenyőfő: ősfenyves (1971. VI. 27., VII. 7., T.), Bakony: Pula, Náci-hegy (1964. VII. 27., P.).

Exoprosopa capucina FABRICIUS, 1781

Június–augusztusban repül. Ritka, domb- és hegyvidéki faj. Előfordulási körülményeit és életmódját nem ismerjük. Részesezési aránya 0,09%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Parád, Sopron (F. R. H.),

Megvizsgált anyag:

Kurd–Csibrák (1959. VI. 9., Kutas), Mátra (1936. VIII. 11., Erdős).

Exoprosopa cleomene EGGER, 1859

Június–júliusban repül. Ritka, hazánkban csak irodalmi adatok alapján ismerjük.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Peszér (= Künpeszér) (F. R. H.).

Exoprosopa dispar LOEW, 1869

Június–júliusban repül. Ritka, életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Részesezési aránya 0,03%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Velencei-hegység: Sukoró, Dögállási-hegy (1957. VII. 17., K.).

Exoprosopa jacchus FABRICIUS, 1805

Június–augusztusban repül. Rajzási maximuma július második és harmadik dekádjára esik (28. ábra). Van egy áprilistól származó adatunk is, ez azonban nem megbízható. Domb- és hegyvidékeinken nem ritka. Az Alföldről csak bizonytalan adataink vannak. Erdei tisztásokon, erdei utakon, bokros, ligetes területeken gyűjthető, de mindenütt csak egyesével. Eddig kakukkfű (*Thymus*) és pipitér (*Anthemis*) virágáról sikerült gyűjteni. Részesezési aránya 0,94%.

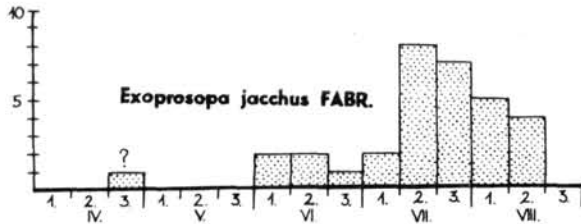
Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Parád, Peszér (= Kúnpeszér), Pécs (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, Köleskepe-árok (1964. VIII. 16., T.), Ajka: Jókai-bánya (1957. VII. 26., 1959. VII. 28., T.), Bakony: Balatonfüred (1966. VII. 19., T.), Bakony: Balinka (1962. VIII. 7., P.), Bakony: Csopak, Nosztori-völgy (1972. VI. 5., T.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1972. VII. 2., VII. 17., T.), Bakony: Tihany, Ráta (1963. VII. 10., P.), Tihanyi-félsziget: Külső-tó (1972. VII. 19., T.), Budapest: Csúcs-hegy (1971. VIII. 1., M.), Budapest: Farkas-völgy (1963. VII. 16., M.), Budapest: Nagy-Kopasz (1949. VII. 11., Erdős), Bükk: Hollós-tető (1958. VII. 27., T.), Bükk: Lilla-füred (1958. VIII. 9–19., Hámoriné), Bükk: Lusta-völgy (1969. VIII. 1., T.), Bükk: Tard, Sugaró (1958. VII. 18., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1958. VIII. 2., T.), Jósavfő (1959. VII. 20., Éhik), Mecsek: Dömörkapu, Kantavár, erdei út (1964. VIII. 1., T.), Mecsek: Lapsi út (1958. VI. 4., Mó.), Mecsek: Tubes-gerinc (1957. VI. 18., Gebhardt), Nógrádszalkál: Beszterce-völgy (1959. VIII. 19., L.), Szécsény: Kőkapu (1959. VII. 24., 1960. VII. 28., 1961. VI. 19., L.), Tass (1958. IV. 28., Stankow), Vértes: Csákvár, Hosszú-hegy (1957. VI. 28., M.).

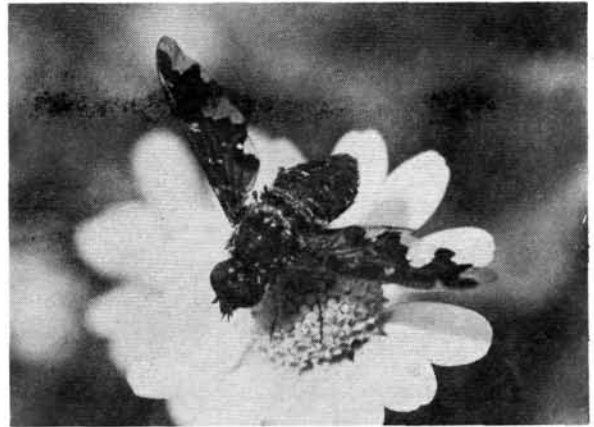

28. ábra: Az *Exoprosopa jacchus* FABR. repülési idő diagramja.

Abb. 28: Die Flug-Zeit Diagramm von *Exoprosopa jacchus* FABR.

Exoprosopa minus MEIGEN, 1804

Július–szeptemberben repül. Szórványosan hazánk egész területén megtalálható, de az Alföldön gyakoribbnak látszik. Itt inkább nyílt terepen fordul elő. Elsősorban a kék iringó (*Eryngium planum*) virágát kedveli, az alföldi példányokat mind arról gyűjtöttem. De megtalálható a mezei iringón (*Eryngium campestre*) is. Táplálkozás közben letelepszik a virágra. Részesezési aránya 1,56%.

27. ábra: *Exoprosopa jacchus* FABR.

Abb. 27: *Exoprosopa jacchus* FABR.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Dabas, Kapornak, Parád, Sopron (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938), Simontornya (Pillich).

Megvizsgált anyag:

Apostag (1958. VIII. 8., Mó.), Bakony: Iszkaszentgyörgy (1964. VII. 26., D.), Bükk: Tardi-patak völgye (1959. IX. 4., T.), Hortobágy (1960. VII. 29., T.), Oszlár: Holt-Tisza környéke (1961. VIII. 1., T.), Sukoró: Dögállási-hegy (1957. VII. 17., K.), Tass (1958. V. 11., Stankow = bizonytalan adat) Tiszaladány: Tisza-ártere (1964. VIII. 27.), Velencei-tó: Sukoró (1957. VII. 26., Zs.).

Exoprosopa stupida ROSSI, 1790

Július–augusztusban repül. Hazánkban rendkívül ritka, csak a Kiskunság homokbuckáin találták. Részesezési aránya 0,06%.

Lelőhelye:

Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza (1957. VIII. 14., Mó.).

Thyridanthrax afer FABRICIUS, 1794

Június–júliusban repül. Életmódját és elterjedési körülményeit nem ismerjük. Síkvidéki fajnak látszik. Ritka, Részesezési aránya 0,23%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Bátorliget (1948. VII. 1–17., Kovács L.), Kalocsa, Peszér (= Kúnpeszér) (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bugac (1965. VII. 8., V.), Fót (1958. VII. 9., Sző.), Kiskunhalas: Bogárzó (1955. VII. 4., Só.), Kiskunhalas: Sóstó (1957. VII. 2., B.), Tompa: Felsőáskaalapos (1962. VII. 27., M.), Tompa: Zsíros-küti erdő (1957. V. 23., VI. 11., E.).

Thyridanthrax fenestratus FALLÉN, 1814

Július–szeptemberben repül. Életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Bizonyító példányunk nincs a fajból. Hazánkban való előfordulása megerősítésre szorul.

30. ábra: A Tisza a Hejő-torkolatnál.

Abb. 30: Die Theiss beim Einfluss vom Hejő.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Pécs, Sopron (F. R. H.).

Thyridanthrax vagans LOEW, 1862

Júniusban repül. Életmódját és előfordulási körülményeit nem ismerjük. Hazánkban való előfordulása további bizonyításra szorul.

Lelőhelye:

Irodalmi adat:

Ungarn, 1925 (Engel, 1938).

Hemipenthes maurus LINNAEUS, 1758

Június–júliusban repül. Ritka faj, hazánkból csak irodalmi adatok alapján ismerjük.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Kalocsa, Parád, Sopron, (F. R. H.), Tata (Bartal).

Hemipenthes morio LINNAEUS, 1758

Május–augusztusban repül. Az eddigi gyűjtések alapján rajzágörbében két csúcs jelentkeznek: Június eleje és július eleje (31. ábra). Hazánkban a legközönségesebb, legnagyobb példányszámban gyűjthető *Bombyliidae* faj. Az Alföldön azonban csak nagyon szórványosan található. Napsütötte erdei utakon, erdei tisztásokon, erdőszéleken fordul elő gyakran. Kedveli a száraz biotopokat. Bár több száz példányt gyűjtöttem belőle, soha nem sikerült megfigyelnem milyen növény virágáról táplálkozik. Az értékelhető *Bombyliidae* anyagból való részeseiséi aránya 19,86%, ezzel az értékkel első helyen áll gyakoriság szempontjából (2. ábra).

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Bátorliget (1925. V. 18., Szilády,) Communis (F. R. H.). Simontornya (Pillich).

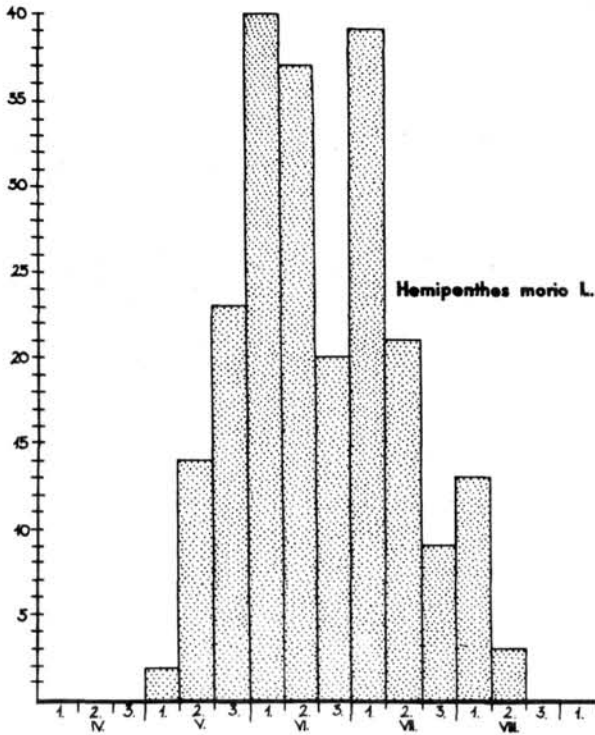
Megvizsgált anyag:

29. ábra: *Hemipenthes morio* L.

Abb. 29: *Hemipenthes morio* L.

Abádszalók: Tisza-ártere (1968. VII. 9., T.), Albertirsa (1958. VI. 6., Kutas), Bakony: Ajka, ligeterdő (1964. VI. 23., 1965. VI. 26., T.), Ajka: Jókai-bánya (1965. VII. 13., 1964. VII. 16., T.), Ajka: Köleskepe-árok (1964. VIII. 16., T.), Bakony: Balatonfüred (1966. VII. 19., T.), Bakony: Bodajk (1963. VI. 13–14., P.), Bakony: Eplény, Malom-réti-völgy (1972. VII. 2., T.), Bakony: Farkasgyepű (1964. VII. 17., T.), Bakony: Fenyőfő: Pisztrángos-tó környéke (1971. VI. 8., T.), Bakony: Gyenesdiás, Szék-tető (1964. V. 29., P.), Bakony: Hajmáspuszta, halastó környéke (1972. VI. 21., T.), Bakony: Keszthely (1955. V. 13., J.), Bakony: Köveskál, Fekete-hegy (1962. VI. 16., P.), Bakony: Németbánya, vadászház környéke (1964. VI. 11–13., P.), Bakony: Öcs, Nagy-tó környéke (1971. V. 27., T.), Bakony: Porva-Csesznek (1972. VI. 15., T.), Bakony: Sáska, Bükkös-tető (1962. VII. 18., P.), Bakony: Somberek-séd (1958. VI. 17., P.), Bakony: Sümeg, Sarvaly (1968. VI. 4–8., P.), Bakony: Tés, Sötéthorog-völgy (1969. VI. 27., P.), Bakony: Tihany (1957. V. 6–11., M–Zs., 1957. VI. 10., K., 1970. VI. 30., M.), Tihany: Akasztó-domb (1958. VI. 21., VI. 7., M.), Tihany: óvár (1958. VI. 3., Zs., 1958. VI. 6., Sz.), Bakony: Urkút, Kab-hegy északi lejtő (1965. VI. 30., VII. 13., T.), Bakony: Veszprém (1971. V. 20., T., megfigyelt példány), Bakony: Vinye, Hódos-ér-völgy (1970. VI. 26., T.), Bakony: Zalaszántó, Tátika (1965. VI. 27., T.), Bakony: Zirc, Cuha-völgy (1965. VIII. 14., T., VI. 6., T.), Börzsöny: Király-kút (1957. VIII. 4., E. jr.), Börzsöny: Király-rét (1957. VI. 13., M., 1957. VIII. 1–15., Szé.), Börzsöny: Kisimóc (1958. VII. 5–10., Mó.), Börzsöny: Magyar-kút (1957. VII. 10–13., Szé.), Budajenő (1963. V. 19., VI. 2., V: 11., H.), Budapest: Csúcs-hegy (1964. V. 24., 1964. VI. 7., 1965. VI. 13., M.), Budapest: Farkas-völgy (1957. VI. 25., VII. 4., 1962. VI. 19., 1963. VII. 16., M.), Budapest: Hármashatárhegy (1970. VII. 12., M.), Budapest: Hárs-hegy (1958. VII. 19., Sz.), Budapest: Húvös-völgy (1959. VII. 15., Sz.), Budapest: Irhás-árok (1957. VI. 11., VI. 25., VII. 4., M.), Budapest: Kamara-erdő (1957. VI. 28., 1959. V. 20., VI. 5., VI. 23., Szó.), Budapest: Normafa (1957. VII. 4., Szó.), Budapest: Testvér-hegy (1958. VII. 25., Murai É.), Bükk: Garadna (1948. V. 29., 1951. V. 27., Wirth), Bükk: Honi-mező (1964. VI. 24., S.), Bükk: Hór-völgy (1958. VII. 7., VII. 21., T.), Bükk: Kőpüsvölgy (1963. V. 23., 1965. VII. 16., T.), Bükk: Leshely (1958. V. 25., R.), Bükk: Létras (1963. VII. 6., T.), Bükk: Lillafüred (1963. VII. 6., T.), Bükk: Nagyvisnyó, Elza-lak (1957. VI. 3., T.), Bükk: Nagy-völgy (1956. V. 29., R.), Bükk: Oldal-völgy (1958. VI. 1., R.), Bükk: Síkfő-kút (1955. VI. 12., R.), Bükk: Tapolca (1965. VII. 28., T.), Bükk: Tard, Sugaró (1958. VII. 18., VIII. 6., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. V. 22., V. 30., VI. 16., VI. 23., VII. 8., 1958. V. 27., V. 30., VI. 5., VI. 6., VI. 8., VI. 17., VI. 18., VII. 4., VII. 13., VII. 18., VII. 25., VIII. 6., T.), Csákvár: Hajdú-vágás (1961. V. 25., Zs.),

31. ábra: A *Hemipenthes morio* L. repülési idő diagramja.

Abb. 31: Die Flug-Zeit Diagramm von *Hemipenthes morio* L.

10., T.), Tompa (1957. V. 23., Erdős, 1959. VII. 8., T., 1962. VI. 13., Zs., 1963. VI. 14., M.), Vác: Naszály (1958. VII. 9., J.), Vértes: Csákvár (1957. VI. 28., M.).

Hemipenthes velutinus MEIGEN, 1820

Június–augusztusban repül. Rajzási maximuma augusztus elejére tehető (32. ábra). Hazánk domb- és hegyvidékein nem ritka, de mindig csak egyesével gyűjthető, az előző fajhoz hasonló helyeken. Részesezési aránya 1,06%.

Lelőhelyei:

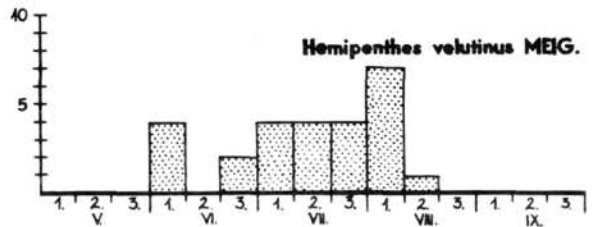
Irodalmi adat:

Budapest (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Fenyőfő, Ősfenyves (1970. VI. 27., VII. 7., T.), Bakony: Tihany, Akasztó-domb (1958. VI. 7., M.), Tihany: Csúcs-hegy (1958. VI. 7., Zs.), Börzsöny: Királyrét (1957. VIII. 1–15., Szé.), Börzsöny: Magyarokút (1957. VII. 10–13., Szé.), Budaörs: Csiki-hegyek (1957. VI. 30., Szabó), Budapest: Farkas-völgy (1957. VII. 4., M.), Bükk: Miskolc-Tapolca (1965. VII. 28., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. VII. 18., 1958. VII. 31., T.), Leányfalu (1958. VI. 26., Sz.), Leányfalu (1958. VI. 26., Szó.), Mecsek: Dömör-kapu (1964. VIII. 1., VIII. 5., T.), Mecsek: Magyarürög, Éger-völgy (1964. VIII. 7., T.), Mecsek: Tettye (1964. VIII. 4., T.), Nagykovácsi: Remetehegy (1958. VII. 31., Zs.).

Derekegyháza (1963. VI. 5–6., Zs–T.), Dobogókő (1957. VI. 14., Kakassné, 1957. VI. 14., M–Zs., 1957. VII. 5., M.), Dömös (1957. V. 25., U.), Dunazug-hg.: Dobogókő (1957. VII. 7., Holéczy), Dunazug-hg.: Leányfalu (1957. VII. 4., Holéczy), Dunazug-hg.: Pilisszentlászló (1957. VII. 4., Holéczy), Harkányfürdő (1958. V. 27., E. jr.), Hejőbába (1964. V. 20. VI. 11., VI. 13., VII. 1., 1967. VII. 6., 1969. VI. 4., T.), Hejőbába: Hejő régi medre (1964. VI. 11., VI. 13., 1967. VII. 6., T.), Herencsény (1950. VI. 3., Nagy), Hont: Kómáj-völgy (1957. VII. 5., L.), Jósvalfó (1963. VI. 3., VI. 4., VI. 5., VI. 6., M.), Kelebia (1962. VI. 15., Zs.), Leányfalu (1958. VI. 26., Sz.), Litke: Öreg-erdő (1957. V. 31., L.), Makoshotyka (fénycsapda, 1965. VII. 8.), Máriagyűd (1959. V. 20., Zs.), Mátra: Galya-tető (1958. VII. 10., Kutas), Mátra: Mátraháza (1957. VI. 26., VII. 7., K., 1969. VII. 25., M.), Mátra: Mátraszenthiván (1953. VI. 24., B.), Mecsek: Dömör-kapu (1964. VIII. 1., VIII. 5., T.), Mecsek: Dömör-kapu-Kantavár, erdei út (1964. VIII. 1., T.), Mecsek: Magyaregregy (1959. VII. 3–7., E. jr.), Mecsek: Magyarürög (1964. VIII. 8., T.), Mecsek: Pécs (1957. VI. 5–7., M.), Mecsek: Szuadó-völgy (1958. VII. 30., M.), Mecsek: Tubes (1960. VI. 15., Sz.), Mecsek: Tubes gerinc (1957. VI. 18., Gebhardt), Mecsekszabolcs (1953. V. 13., Gebhardt), Miskolc: Tapolca (1969. VII. 13., Gyulai), Nagykevély (1957. VI. 12., J.), Nagykovácsi: Remetehegy (1957. VI. 22., M., 1957. VII. 31., Zs), Nagypilis (1957. VII. 29., Sz.), Nógrádszakál: Déligerinc (1957. VI. 7., VI. 15., L.), Pilis-tető (1958. V. 21., Szé.), Pomáz (1958. VII. 18., B.), Pusztamarót (1957. VI. 20., Topál), Pusztavacs (1959. V. 16., V. 18., Kutas), Pusztavám (1963. VII. 9., H.), Rárós (1957. VI. 4., L., 1957. VI. 5., Só., 1957. VI. 19. L.), Sarkad (1963. V. 29., M.), Sátoraljaújhely: Szár-hegy (1966. VII. 5., T.), Sátoraljaújhely: Szár-hegy, erdei út (1966. VII. 5., T.), Sopron (1963. VII. 20., D.), Sopron: lóvérek (1960. VII. 1–10., Hámoriné), Szentendre (1959. VI. 18., Steinmann), Szécsény: Géc (1957. VI. 6., Só.), Szolnok: Tisza-part (1957. VI. 19., M.), Tata: Öreg-tó (1959. VI. 25., M.), Telkibánya (1968. VI. 6., T.), Tiszatarján: Tisza-árteret (1964. V. 18., VI.

32. ábra: A *Hemipenthes velutinus* MEIG. repülési idő diagramja.

Abb. 32: Die Flug-Zeit Diagramm von *Hemipenthes velutinus* MEIG.

Villa albida BECKER, 1926

Június–júliusban repül. Az első példányt ENGEL gyűjtötte Tatárszentgyörgyön 1925-ben, melynek alapján a fajt leírta. Azóta csak 3 újabb példány került elő (Ágasegyháza, Kiskunhalas). Ritka, valószínűleg a homokos vidékhez ragaszkodó faj. Életmódját nem ismerjük. Részesezési aránya 0,09%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza (1957. VII. 9–10., M.), Ágasegyháza: mocsár, rét (1957. VII. 9–11., M.), Kiskunhalas (1957. VII. 2., Só.).

33. ábra: Kora tavaszi Bombyliidae fajok gyűjtőhelye a Hejőpatak mentén, Hejőkürt határában.

Abb. 33: Der Sammelort der Bombyliidae-Arten im Frühling am Hejő-Bach am rand von Hejőkürt.

Villa cingulata MEIGEN, 1804

Június–augusztusban repül. Hazánkban szórványosan található, főleg ernyősvirágzatú növényeken (*Pastinaca sativa*) tartózkodik. Részesezési aránya 0,12%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Kalocsa, Pécel (F. R. H.).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, Köleskepe-árok (1964. VIII. 16., T.), Bakony: Balatoncsicsó, erdészház környéke (1969. VII. 9–10., O.), Bakony: Nagyveleg (1968. VIII. 5., P.), Szécsény: Kőkapu (1957. VI. 27., L.).

Villa circumdata MEIGEN, 1820

Június-októberben repül. Rajzása kiegyenlített maximuma nem mutatkozik (35. ábra). Hazánkban elsősorban a domb- és hegyvidékeken nem ritka. Részesezési aránya 0,88%.

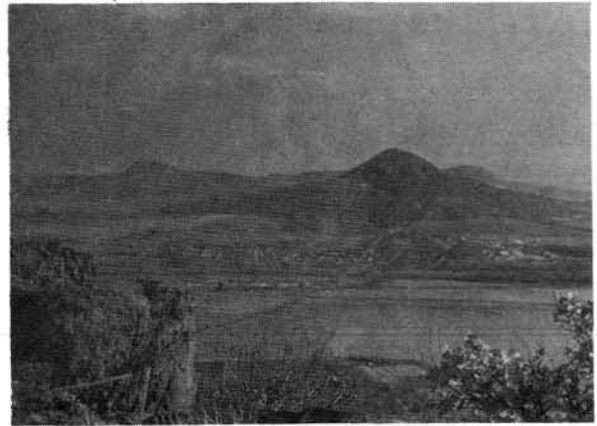
Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Bakony: Bakonybél (1959. VIII. 2., M.), Bakony: Farkasgyepű (1959. VIII. 2., M.), Bakony: Farkasgyepű (1964. VII. 17., T.), Bakony: Fenyőfő, ősfenyves (1970. VI. 27., VII. 7., T.), Bakony: Márkó, Séd-patak völgye (1971. IX. 9., T.), Bakony: Tihany Akasztó-domb (1958. VI. 7., Sző.), Budapest: Csúcs-hegy (1963. IX. 15., Draskovits, 1964. IX. 13., 1966. VI. 27., M.), Budapest: Normafa (1959. VII. 1., Sző.), Bükk: Lusta-völgy (1962. X. 4., T.), Csákvár (1961. VI. 22., M.), Csákvár: Hajdúvágás (1961. VI. 22., M.), Hejőbába (1969. VII. 7., VII. 20., T.), Mátra (1936. VIII. 11., Erdős), Mecsek: Dömör-kapu (1964. VIII. 19., L.), Szécsény: Kőkapu (1959. VII. 24., L.), Tard (1958. VI. 9., T.), Tiszatarján: Holt-Tisza (1962. IX. 25., X. 7., T.),

Villa claripennis KOWARZ, 1867

Repülési idejét nem ismerjük, bizonyító példányunk nincs a fajból. Hazánkban való előfordulása további megerősítést igényel.

34. ábra: Részlet a Tapolcai-medencéből. Háttérben a Gulács és a Csobánc.

Abb. 34: Ein Teil des Tapolcaer-Beckens. Im Hintergrund der Gulács- und der Csobánc-Berg.

Lelőhelye:

Irodalmi adat:

Miskolc (F. R. H.).

Villa fasciculata BECKER, 1916

Július–augusztusban repül. A sík- és a hegyvidéken egyaránt előfordul, de nagyon ritka. Részesezési aránya 0,06%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Mecsek: Dömör-kapu (1964. VIII. 5., T.), Tiszatarján: Holt-Tisza (1961. VII. 28., T.).

Villa halteralis KOWARZ, 1883

Június–szeptemberben repül. Hazánkban szórványosan található, elsősorban a domb- és a hegyvidékeken. Pasztinákön (*Pastinaca sativa*) és ördögsekéren (*Eryngium campestre*) gyűjtöttem. Részesezési aránya 0,41%.

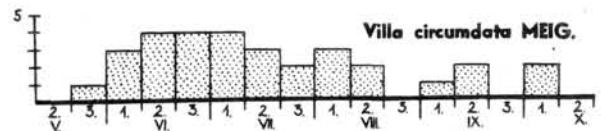
Lelőhelyei:

Irodalmi adat:

Kalocsa (F. R. H.), Simontornya (Pillich).

Megvizsgált anyag:

Bakony: Mecsér-pusztá (1962. VIII. 8., P.), Benczúrfalva (1957. VIII. 14., L.), Börzsöny: Magyarkút (1957. VIII. 14., L.), Börzsöny: Magyarkút (1957. VII. 27., Kutas), Szécsény: (1959. VII. 14., L.), Tard (1957. VII. 13., T.), Tata (1959. VII. 21., M.), Újszentmargita (1960: VI. 15., Tallós).

35. ábra: A *Villa circumdata* MEIG. repülési idő diagramja.

Abb. 35: Die Flug-Zeit Diagramm von *Villa circumdata* MEIG.

Villa hottentotta LINNAEUS, 1758

Május végétől október közepéig repül (37. ábra). Áprilistól van két adatunk ezek azonban túl koraiak, lehet, hogy tévesek. Leggyakoribb *Villa* fajunk a sík- és a hegyvidéken egyaránt előfordul. Erdős, ligetes helyeken gyakoribb, nyílt terepen ritkább. Ernyős virágzatú növényeken (*Eryngium campestre*, *Conium maculatum*, *Oenanthe aquatica*, *Anethum graveolens*, *Pastinaca sativa*, *Daucus carota*) gyűjthető. Szívesen telepszik le napsütötte erdei utakra, száraz falevelekre. Részeseési aránya 5,5%, így gyakoriság tekintetében a 7. helyet foglalja el.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Bátorliget (1948. VI. 17–28., K–Szé., 1949. VI. 11., Mó.), Budapest, Parád, Sopron (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938), Simontornya (Pillich).

Megvizsgált anyag:

Albertirsa (1958. VI. 16., Kutas), Bakony: Balatoncsicsó, erdőszél környéke (1969. VII. 9–10., P.), Bakony: Farkasgyepű (1964. VII. 17., T.), Bakony: Fenyőfő, ősfenyves (1970. VII. 7., T.), Bakony: Palóznak (1962. IX. 15., Novák), Bakony: Szentbalázs, Füzed-tó (1970. VIII. 3., T.), Bakony: Tihany (1968. VIII. 20., T.), Tihany: Akasztó-domb (1958. VI. 7., Szó.), Bakony: Várpalota, Badacsony (1969. VI. 28., P.), Bakony: Zirc (1970. VII. 2., T.), Balatonfenyves (1957. VIII. 6–20., E. jr.), Budaörs (1957. IX. 8., IX. 15., IX. 29., Szó.), Budapest: Hármashatár-hegy, sztyep (1958. VII. 23., M.), Budapest: Csúcs-hegy (1963. IX. 22., 1964. IX. 13., 1969. X. 5., X. 9., X. 19., M.), Bugac (1962. VII. 24., Mó.), Bükk: Lusta-völgy (1962. X. 4., VI. 9., VII. 10., T.), Bükk: Tard (1958. VIII. 24., 1958. Bugac (1962. VII. 24., Mó.), Bükk: Lusta-völgy (1962. X. 4., VI. 9., VII. 10., T.), Bükk: Tard (1958. VIII. 24., 1958. VI. 4., VI. 9., VII. 10., T.), Bükk: Tardi-patak völgye (1957. VIII. 24., VIII. 25., VIII. 27., IX. 24., X. 8., X. 20., 1958. VI. 5., VI. 8., VII. 4., VII. 24., T.), Csákvár (1961. IX. 15., Zs.), Csákvár: Hajdúvágás (1961. VI. 22., M.), Fót: Somlyó-hegy (1960. IX. 2., M.), Garadna (1952. VIII. 21., Wirth), Hejőbába (1962. VIII. 20., X. 3., 1968. VII. 22., 1969. VI. 4., VI. 11., VI. 20., VIII. 20., T.), Hejőbába: Hejő-patak régi medre (1964. VI. 11., T.), Jósvalfő (1959. VIII. 21., U.), Kalocsa (1936. VI. 16., E.), Leányfalu (1958. VI. 26., Szó.), Mátraháza (1957. VI. 26., VII. 27., K.), Mecsek: Dömör-kapu (1957. IX. 9., Mó., 1964. VIII. 5., T.), Mecsek: Kozári vadászház (1957. VII. 31., Gebhardt), Mecsek: Magyarürög (1964. VIII. 8., T.), Mecsek: Sikonda (1958. VIII. 1., Zs.), Nagykovácsi: Remete-hegy (1957. IX. 21., M.), Oszlár: Tisza-ártere (1962. X. 9., T.), Parád-fürdő (1959. VIII. 27., Kutas), Pestújhely (1945. V.

36. ábra: *Villa hottentotta* L.

Abb. 36: *Villa hottentotta* L.

26., Bezsilla), Petőfibánya (1951. IV. 22., Wirth), Pilisborosjenő (1958. IX. 8., M.), Pomáz (1958. VI. 19., Kutas), Solt (1958. VI. 17., Stankow), Sopron Lővérek (1960. VII. 1–10., Hámoriné), Szeged: Tisza-ártere (1963. VII. 2., T.), Szolnok: Tisza-part (1957. VI. 19., VIII. 27–29., M.), Tard (1957. VIII. 24., T.), Tass (1958. IV. 28., Stankow), Tata (1959. IX. 15., M.), Tiszafüred: Tisza-ártere (1969. VII. 15., T.), Tiszaladány: kubikerdő (1964. VIII. 25., T.), Tiszatárján: Holt-Tisza (1962. IX. 15., X. 7., 1964. VII. 4., T.), Tiszatárján: Tisza-ártere (1968. VI. 24., VII. 6., T.), Tompa: Felső-sáska-lapos (1962. VI. 13., Zs.), Tompa: park (1962. VI. 14., Zs.).

Villa hottentotta L. var. *modesta* MEIGEN, 1820

Június–szeptemberben repül. Hazánkban a törzsalakkal együtt fordul elő, de ritka. Részeseési aránya 0,15%.

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag: Bükk: Tardi-patak völgye (1958. VII. 1., T.), Mecsek: Dömör-kapu (1964. VIII. 5., T.), Szeged: Tisza-ártere (1963. VI. 28., T.), Tard: Sugaró, erdő (1958. VII. 18., T.).

Villa humilis RUTHE, 1831

Június–júliusban repül. A sík- és hegyvidékről egyaránt előkerült, de ritka. Űglátszik vonzódik a homokos területekhez (Ágasegyháza, Fenyőfő). Fenyőfőn az ősfenyves nagyobb tisztásain 1970-ben 7 példányt gyűjtöttem a tarlóhere (*Trifolium arvense*) virágáról. Részeseési aránya 0,3%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

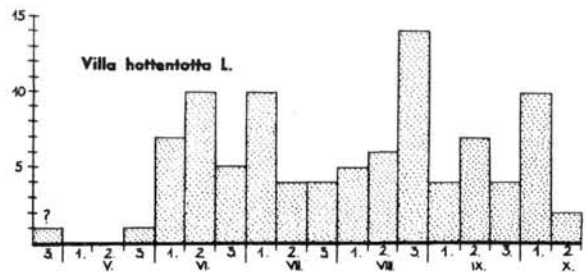
Budapest (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Ágasegyháza: homokbuckás (1970. VI. 25., M.), Bakony: Fenyőfő, ősfenyves (1970. VI. 27., VII. 7., T.), Csákvár (1957. VI. 8., M.),

Villa ixion FABRICIUS, 1794

Júliusban repül. A sík- és hegyvidéken egyaránt megtalálható, de ritka. Előfordulási körülményeit nem ismerjük. Részeseési aránya 0,06%.

37. ábra: A *Villa hottentotta* L. repülési idő diagramja.

Abb. 37: Die Flug-Zeit Diagramm von *Villa hottentotta* L.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Dunaföldvár, Kalocsa (F. R. H.), Ungarn (Engel, 1938).

Megvizsgált anyag:

Börzsöny: Magyarkút (1957. VII. 10–13., Szé.).

Villa occulta WIEDEMANN apud MEIGEN, 1820

Július–augusztusban repül. Eddig csak a Bakonyból került elő. Előfordulási körülményeit nem ismerjük. Részese-
dési aránya 0,09%

Lelőhelyei:

Megvizsgált anyag:

Bakony: Ajka, Jókai-bánya (1957. VII. 27., T.), Bakony:

Balinka (1962. VIII. 7., P.), Bakony: Mecserpuszta (1962. VIII. 8., P.),

Villa paniscus ROSSI, 1790

Augusztus–szeptemberben repül. Főleg domb- és hegy-
vidékeinken fordul elő, de nem gyakori. Az irodalomban (F.
R. H.) alföldi adatok is találhatóak. Életmódját és előfordulási
körülményeit nem ismerjük.

Részese-
dési aránya 0,18%.

Lelőhelyei:

Irodalmi adatok:

Budapest, Debrecen, Kalocsa, Pécel, Mád, Sopron (F. R.
H.), Ungarn (Engel, 1938). Megvizsgált anyag: Börzsöny: Ki-
rályrét (1957. VIII. 1–15., Szé.), Mátra (1936. VIII. 11., E.),
Mecsek: Dömör-kapu (1964. VIII. 5., T.), Nógrádszakál
(1957. IX. 3., L.).

IRODALOM — LITERATUR

BARTAL, A. (1906): Adatok Magyarország légyfaunájához — Rovartani Lapok. XIII: 119–223.

ENGEL, E. O. (1938): Bombyliidae (in: Lindner: Die Fliegen der Palaearktischen Region, 4: 1–619) — Stuttgart.

IONESCU, M. A. — WEINBERG, M. (1963): Ergebnisse der Albaninen-Expedition 1961 des Deutschen Entomologischen Institutes, 17: Beitrag, Diptera: Bombyliidae — Beiträge zur Entomologie. 13: 842–854.

MIHÁLYI, F. (1953): Diptera (in: Székessy: Bátorliget élővilága. 318–324).

PARAMONOV (1940): Bombyliidae (Fauna de L' URSS, IX.)

PILLICH, F. (1911): Adatok Simontornya Diptera faunájához — Rovartani Lapok. XVIII: 183–187.

PILLICH, F. (1914): Aus der Arthropodenwelt Simontornya's. 125–150.

THALHAMMER, J. (1899): Bombyliidae (in: Fauna Regni Hungariae. 3: 27–29) — Budapest.

TÓTH, S. (1964): Adatok a Tardi-patak völgye dipteráinak ismeretéhez, 1. Bombyliidae és Tabanidae. — Rovartani Közl. 17: 67–73.

TÓTH, S. (1966): Neue Angaben zur Dipterafauna des Theiss-Tales. — Tiscia. 2: Szeged, 107–112.

TÓTH, S. (1973): Adatok a Bakony hegység pöszörlégyfaunájának ismeretéhez (Diptera, Bombyliidae) — A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 12: 457–466.

ZAICEV, V. F. (1969): Bombyliide (in: Opreglyelitel naszekomüh, evropoejszkoj csaszti, V., pervaja csaszt. 544–573).

ZILAHTI—SEBESS, G. (1961): Die Insekten des Tiszatales (Acta Univ. Szeged. 7: 156–173).

ÖKOLOGISCHE UND FAUNISTISCHE DATEN ZUM BOMBYLIIDAE FAUNA UNGARNS

Über die Bombyliidae-Fauna von Ungarn ist noch kein selbständiges Studium erschienen. Die ersten Angaben teilte Thalhammer (1899) mit. Er zählt 55 Arten von ungarischen Gebieten in seiner Arbeit auf. Bei den Arten erwähnt er aber durchschnittlich nur 2–3 Fundorte. Bei 6 Arten steht nur die Bemerkung „communis“. Er sagt auch nur wenig über die geographische Verbreitung der Arten.

Die Sammlung von Thalhammer ist im Jahre 1956 verbrannt (zusammen mit dem Material der Dipteren-Sammlung des Budapester Naturwissenschaftlichen Museums).

Bezüglich der Bombyliidae-Fauna von Ungarn gab es seit der Tätigkeit von Thalhammer nur vereinzelte Angaben. Durch die intensiveren Sammlungen am Ende der 50er und teilweise am Anfang der 60er Jahre häufte sich ein verhältnismässig grosses Bombyliidae-Material in der zoologischen Sammlung an, die z.Z. aus 2300 Stücken von 53 Arten und Varietäten besteht. Ein bedeutendes Bombyliidae-Material befindet sich noch im Bakonyer Naturwissenschaftlichen

Museum von Zirc (nur vom Gebiet des Bakony-Gebirges stammende Exemplare) sowie in der eigenen Sammlung des Verfassers.

Unter Berücksichtigung der literarischen Angaben und der Aufarbeitung obigen Sammlungen kann man im Gebiet von Ungarn z.Z. das Vorkommen von 65 Arten und 3 Varietäten als besätigt betrachten.

Verfasser führte im Rahmen der Gegebenheiten die Untersuchung des quantitativen Verhältnisses der ungarischen Arten durch. Die so gewonnenen Angaben geben über die Häufigkeit der einzelnen Arten einen guten Überblick. Ein Kreisdiagramm veranschaulicht das zueinander stehende Verhältnis der 10 häufigsten Arten. Auf dem ersten Platz steht *Hemipenthes morio* L. mit einem Anteil von 19,86%. Die 10 häufigsten Arten machten 78,9% des bewerteten Materials aus. Es gibt aber auch mehrere Arten, von denen man seit dem Jahre 1957 nur ein einziges Exemplar einsammeln konnte (*Toxophora maculata* Rossi, *Dischistus unicolor*

Loew, *Lomatia erinnys* Loew, *Anthrax aethiops* Fabr. usw.). Diese gehören selbstverständlich zugleich auch zu den seltensten Arten der Bombyliidae-Fauna von Ungarn.

Bei einigen Arten genügte das Material zur Verfassung des Flug- (bzw. Sammel-) Zeit-Diagramms. Diese können sich in Zukunft durch weiteres Einsammeln einiger Arten bedeutend ergänzen.

Nach der Beschreibung der Arten gibt Verfasser (meistens

auf Grund eigener Beobachtungen) die ökologischen Verhältnisse, die Verbreitung bekannt und führt endlich die bekannten Fundortsangaben auf.

Anschrift des Verfassers:

Dr. Tóth Sándor
H-8420 Zirc
Bakonyi Természettudományi Múzeum